

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2023. március 2.*

Tartalomjegyzék

I.	Jogi háttér	3
	A. A nemzetközi jog	3
	B. Az uniós jog	5
	1. Az élőhelyvédelmi irányelv	5
	2. A madárvédelmi irányelv	8
	C. A lengyel jog	11
	1. Az erdőtvény	11
	2. A helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet	12
	3. A természetvédelmi törvény	13
	4. A környezeti információról szóló törvény	14
	5. A környezetvédelmi törvény	14
II.	A pert megelőző eljárás	14
III.	A Bíróság előtti eljárás	15
IV.	A keresetről	16
	A. Az első kifogásról	16
	1. A fajok védelmére vonatkozó rendelkezések megsértéséről	16
	a) A felek érvei	16
	b) A Bíróság álláspontja	20

* Az eljárás nyelve: lengyel.

2. Az élőhelyek védelmére vonatkozó rendelkezések megsértéséről	23
a) A felek érvei	23
b) A Bíróság álláspontja	25
B. A második kifogásról	27
1. A felek érvei	27
2. A Bíróság álláspontja	32
a) A második kifogás elfogadhatatlanságára vonatkozó kifogásról	32
b) A kötelezettségszegésről	33
V. A költségekről	36

„Tagállami kötelezettségszegés – Környezet – 92/43/EGK irányelv – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme – A 6. cikk (1)–(3) bekezdése, a 12. cikk (1) bekezdésének a)–d) pontja, a 13. cikk (1) bekezdésének a) pontja és a 16. cikk (1) bekezdése – 2009/147/EK irányelv – A vadon élő madarak védelme – A 4. cikk (1) bekezdése, az 5. cikk a), b) és d) pontja, valamint a 9. cikk (1) bekezdése – A helyes gyakorlaton alapuló erdőgazdálkodás – Erdőgazdálkodási tervek – Aarhusi Egyezmény – Az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosítása – A 6. cikk (1) bekezdésének b) pontja és a 9. cikk (2) bekezdése – Az erdőgazdálkodási tervek anyagi és eljárásjogi jogszerűségének vizsgálata – A környezetvédelmi szervezetek jogorvoslati joga”

A C-432/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 258. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt 2021. július 15-én

az **Európai Bizottság** (képviseli: M. Brauhoff, G. Gattinara, C. Hermes és D. Milanowska, meghatalmazotti minőségben)

felperesnek

a **Lengyel Köztársaság** (képviseli: B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: A. Prechal tanácselnök, M. L. Arastey Sahún (előadó), F. Biltgen, N. Wahl és J. Passer bírák,

főtanácsnok: L. Medina,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Keresetlevelében az Európai Bizottság a következők megállapítását kéri a Bíróságtól:
  - a Lengyel Köztársaság azáltal, hogy a nemzeti jogrendszerébe olyan rendelkezéseket vezetett be, amelyek szerint a helyes gyakorlaton alapuló erdőgazdálkodás nem ütközik olyan természetvédelmi rendelkezésekbe, amelyek a 2013. május 13-i 2013/17/EU tanácsi irányelvvel (HL 2013. L 158., 193. o.) módosított, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.; a továbbiakban: élőhelyvédelmi irányelv) és a 2013/17 irányelvvel módosított, a vadon élő madarak védelméről szóló, 2009. november 30-i 2009/147/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2010. L 20., 7. o.; a továbbiakban: madárvédelmi irányelv) hatálya alá tartoznak, nem teljesítette az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséből, 6. cikkének (2) bekezdéséből, 12. cikke (1) bekezdésének a)–d) pontjából, 13. cikke (1) bekezdésének a) és d) pontjából és 16. cikkének (1) bekezdéséből, valamint a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből, 5. cikkének a), b) és d) pontjából és 16. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, és
  - a Lengyel Köztársaság azáltal, hogy kizárta annak lehetőségét, hogy a környezetvédelmi szervezetek az erdőgazdálkodási terveket bíróság előtt megtámadják, nem teljesítette az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének az EUSZ 19. cikke (1) bekezdésének második albekezdésével, az EUMSZ 216. cikke (2) bekezdésével, az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkével és az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én aláírt, az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal (HL 2005. L 124., 1. o.) jóváhagyott egyezmény (a továbbiakban: Aarhusi Egyezmény) 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjával és 9. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett rendelkezéseiből eredő kötelezettségeit.

I. Jogi háttér

A. A nemzetközi jog

- 2 Az Aarhusi Egyezmény „A nyilvánosság részvétele egyes tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalban” című 6. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Valamennyi Fél

- a) az I. mellékletben felsorolt javasolt tevékenységek engedélyezési eljárása során hozandó döntésben betartja e cikk rendelkezéseit;

- b) a nemzeti szabályozásának megfelelően alkalmazza az ezen cikkben előírtakat olyan javasolt tevékenységekkel kapcsolatos döntések esetében is, melyek nem tartoznak az I. mellékletben felsorolt tevékenységek közé, de jelentős hatással lehetnek a környezetre. Ennek megállapítása végett a Félnek meg kell vizsgálnia, hogy egy adott javasolt tevékenység a jelen cikk rendelkezései alá tartozik-e, vagy sem; és
- c) eldöntheti esetről esetre, amennyiben a nemzeti joga így rendelkezik, hogy nem alkalmazza a jelen cikk rendelkezéseit olyan javasolt tevékenységekre, amelyek honvédelmi célokat szolgálnak, amennyiben a Fél úgy véli, hogy ezeket a jelen cikk alkalmazása hátrányosan befolyásolná.”
- 3 Ezen egyezménynek a „Hozzáférés az igazságszolgáltatáshoz [helyesen: „Az igazságszolgáltatáshoz való jog]” című 9. cikke a következőképpen rendelkezik:

„[...]

(2) Valamennyi Fél, nemzeti jogszabályainak keretein belül, biztosítja az érintett nyilvánosság azon tagjai számára, akik

- a) kellő érdekeltséggel bírnak a döntésben [helyesen: kellő mértékben érdekeltek] vagy, alternatívan
- b) jogaik sérülését állítják, amennyiben a Fél közigazgatási eljárási törvénye ennek fennállását előfeltételként szabja a felülvizsgálati eljárás hozzáférhetőségét bíróság és/vagy más, a jogszabályok által kijelölt független és pártatlan testület előtt, hogy megtámadják bármely döntés, intézkedés vagy mulasztás anyagi vagy eljárási törvényességét, mely ütközik a 6. cikk rendelkezéseivel, és amennyiben a nemzeti jog így rendelkezik, a jelen Egyezmény más releváns rendelkezéseivel, nem csorbítva a (3) bekezdés érvényét [helyesen: a bíróság, és/vagy más, a jogszabályok által kijelölt független és pártatlan testület előtti, arra irányuló jogorvoslati eljáráshoz való jogot, hogy vitassák egyfelől – amennyiben a nemzeti jog így rendelkezik – az Egyezmény 6. cikke rendelkezéseinek, másfelől – az alábbi (3) bekezdés sérelme nélkül – más releváns rendelkezéseinek hatálya alá tartozó határozatok, intézkedések vagy mulasztások anyagi vagy eljárási jogszerűségét].

A kellő érdek és a jogsérelem fogalmát a nemzeti jogszabályok követelményeivel, valamint azzal a céllal összhangban kell meghatározni, miszerint ezen Egyezmény hatálya alatt [helyesen: az ezen Egyezmény hatálya alá tartozó ügyekben] az érintett nyilvánosság kapjon széles körű hozzáférési lehetőséget az igazságszolgáltatáshoz [helyesen: nyilvánosságot széles körben illesse meg az igazságszolgáltatáshoz való jog]. E célból a 2. cikk (5) bekezdésében írt követelményeknek megfelelő, nem kormányzati szervezet kellő érdekléssel rendelkezőnek minősül a fenti a) albekezdés céljára [helyesen: a fenti a) pont értelmében vett kellő érdekléssel rendelkezőnek minősül]. Ugyanezen szervezetek a fenti b) albekezdésben megfogalmazott jogokkal rendelkező szervezeteknek minősülnek [helyesen: E szervezetek jogait a fenti b) pont alkalmazásában olyan jogoknak kell tekinteni, amelyek sérülhetnek].

Ezen bekezdés rendelkezései, ahol ezt a nemzeti szabályozás előírja, nem zárhatják ki azon követelményt, amely egy adminisztratív hatóság előtti felülvizsgálati eljárásnak az ügy jogi útra terelése előtti megindítására és lefolytatására vonatkozik [helyesen: E (2) bekezdés rendelkezései nem zárják ki a közigazgatási hatóság előtti előzetes jogorvoslati kérelem

benyújtásának lehetőségét, illetve nem mentesítenek a belső jogban adott esetben előírt azon kötelezettség alól, hogy a bírósági eljárás megindítása előtt ki kell méríteni a közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket].

(3) A fenti (1) és (2) bekezdésben tárgyalt felülvizsgálati eljárások szabályainak csorbítása nélkül valamennyi Fél biztosítja, hogy a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogrendszerben lefektetett kritériumoknak, amennyiben vannak ilyenek, megfelelnek, a közigazgatási és bírói eljárásokhoz való hozzáférés biztosított legyen, hogy megtámadhassák magánszemélyek és hatóságok olyan lépéseit és mulasztásait, amelyek ellentmondanak a környezetre vonatkozó nemzeti jog rendelkezéseinek [helyesen: Ezenfelül a fenti (1) és (2) bekezdésben szereplő jogorvoslati eljárások sérelme nélkül valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogban meghatározott kritériumoknak – amennyiben vannak ilyenek – megfelelnek, a magánszemélyek és hatóságok olyan intézkedései vagy mulasztásai megtámadására irányuló közigazgatási vagy bírósági eljáráshoz való jogot, amelyek sértik a környezetre vonatkozó nemzeti jogi rendelkezéseket].

(4) Az (1) bekezdés kiegészítéseképpen és annak korlátozása nélkül, [helyesen: Ezenfelül az (1) bekezdés sérelme nélkül] az (1), (2), és (3) bekezdésben jelzett eljárások elégséges és hatékony jogorvoslatot kell, hogy biztosítsanak, többek között, amennyiben szükséges, a vitatott tevékenység felfüggesztése árán, méltányos, időszerű és nem kizáró módon költséges eljárást követve. Ezen cikk értelmében hozott döntéseket írásban kell megadni vagy rögzíteni. A bírósági határozatokat, és amikor lehetséges, egyéb testületek határozatait a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni.

[...]”

B. Az uniós jog

1. Az élőhelyvédelmi irányelv

4 Az élőhelyvédelmi irányelv 1. cikke a következőket írja elő:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

a) *védelem*: valamennyi, a vadon élő állat- és növényfajok természetes élőhelyei és populációi e) és i) pontban meghatározott kedvező védettségi helyzetének [helyesen: állapotának] fenntartásához, illetve helyreállításához szükséges intézkedés;

[...]

j) *terület*: világosan körülhatárolt kiterjedésű, földrajzi tényezők által meghatározott terület;

k) *közösségi jelentőségű természeti terület*: olyan természeti terület, amely az azt magában foglaló bioföldrajzi régión vagy régiókon belül jelentős mértékben hozzájárul az I. mellékletben felsorolt természetes élőhely [helyesen: természetes élőhelytípus] vagy a II. mellékletben felsorolt faj kedvező védettségi állapotának fenntartásához, illetve helyreállításához, csakúgy mint a 3. cikkben említett Natura 2000 egységességéhez, és/vagy a biológiai sokféleség fenntartásához az érintett bioföldrajzi régión vagy régiókon belül.

Nagy területen elterjedt állatfaj esetében a közösségi jelentőségű természeti terület az adott faj elterjedési területén belül elhelyezkedő olyan területi egység, amelynek fizikai, illetve biológiai tényezői nélkülözhetetlenek a faj létezéséhez és szaporodásához;

l) *különleges természetmegőrzési terület*: olyan, közösségi jelentőségű és a tagállamok által törvényi [helyesen: jogszabályi], közigazgatási és/vagy szerződéses aktus útján kijelölt természeti terület, amelyben meghozták [helyesen: alkalmazzák] a szükséges intézkedéseket azon természetes élőhelyek és/vagy fajok populációinak kedvező védeltségi helyzetének [helyesen: állapotának] helyreállítására, illetve fenntartására, amelyek céljára a természeti területet kijelölték;

[...]

5 Ezen irányelv 2. cikke a következőképpen szól:

„(1) Az irányelv célja, hogy a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelmével hozzájáruljon a biológiai sokféleség biztosításához a Szerződésben érintett tagállamok európai területén belül [helyesen: a tagállamoknak a Szerződés hatálya alá tartozó európai területén belül].

(2) Az irányelvnek megfelelően hozott intézkedések célja a közösségi érdekeltégű [helyesen: jelentőségű] természetes élőhelyek, valamint vadon élő állat- és növényfajok kedvező védeltségi helyzetének [helyesen: állapotának] fenntartása, illetve helyreállítása.

[...]

6 Az említett irányelv 6. cikke szerint:

„(1) A tagállamok megállapítják a különleges természetvédelmi területek [helyesen: különleges természetmegőrzési területek] védelméhez szükséges intézkedéseket, megfelelő esetben beleértve a kifejezetten az egyes természeti területekre kidolgozott vagy más fejlesztési tervek részét képező intézkedési terveket, továbbá olyan törvényi [helyesen: jogszabályi], közigazgatási vagy szerződéses aktusokat [helyesen: intézkedéseket] is, amelyek az adott természeti területen megtalálható, az I. mellékletben szereplő természetes élőhelytípusok, illetve a II. mellékletben szereplő fajok ökológiai szükségleteinek megfelelnek.

(2) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket a különleges természetvédelmi területeken [helyesen: különleges természetmegőrzési területeken] található olyan természetes élőhelytípusok és olyan fajok élőhelyei károsodásának és megzavarásának megakadályozására [helyesen: a természetes élőhelytípusok és fajok élőhelyei károsodásának, valamint olyan fajok megzavarásának megakadályozására], amelyek céljára az egyes területeket kijelölték, amennyiben a zavarás mértéke ezen irányelv céljaira tekintettel jelentős hatással lehet.

(3) Figyelembe véve az adott természeti terület védelmével [helyesen: megőrzésével] kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy program [helyesen: projekt] hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy program [helyesen: projekt] részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra. A természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának eredményét figyelembe véve, továbbá a (4) bekezdés rendelkezéseinek értelmében [helyesen: rendelkezéseire is figyelemmel] az illetékes nemzeti hatóságok csak azután

hagyják jóvá az érintett tervet vagy programot [helyesen: projektet], ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, és miután – adott esetben – kikérték a lakosság véleményét is.

(4) Amennyiben a természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának kedvezőtlen eredménye ellenére valamely elsődlegesen fontos, társadalmi vagy gazdasági jellegű közösségi érdekre figyelemmel [helyesen: valamely nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okra, köztük társadalmi vagy gazdasági jellegű okokra is figyelemmel] – alternatív megoldás hiányában – mégis végre kell hajtani egy tervet vagy programot [helyesen: projektet], a tagállam minden szükséges kiegyenlítő intézkedést megtesz a Natura 2000 általános egységességének megóvása érdekében. A tagállam az elfogadott kiegyenlítő intézkedésekről értesíti a Bizottságot.

Amennyiben az érintett természeti terület elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust foglal magában, és/vagy veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgál, kizárólag az emberi egészséggel, a közbiztonsággal vagy a környezet szempontjából elsődlegesen fontos előnyökkel kapcsolatos, továbbá – a Bizottság véleménye szerint – a közérdek kényszerítő indokain alapuló szempontokat lehet érvényesíteni [helyesen: nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okokra lehet hivatkozni].”

7 Ugyanezen irányelv 12. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket a IV. melléklet a) pontjában felsorolt állatfajok természetes elterjedési területükön való szigorú védelmének [helyesen: szigorú védelmére irányuló rendszer bevezetése] érdekében, megtiltva az alábbiakat:

- a) e fajok vadon befogott [helyesen: vadon élő] példányainak szándékos befogásának vagy megölésének bármely formája;
- b) e fajok szándékos zavarása, különösen párzás [helyesen: szaporodás], utódnevelés, áttelelés és vándorlás idején;
- c) vadon élő állatok tojásainak szándékos elpusztítása vagy begyűjtése;
- d) párzási, költő- vagy pihenőhelyek károsítása vagy elpusztítása.”

8 Az élőhelyvédelmi irányelv 13. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a IV. melléklet b) pontjában felsorolt növényfajok számára szigorú védelmi rendszert hozzanak létre, megtiltva az alábbiakat:

- a) az említett növényfajok vadon élő példányainak szándékos letévése, begyűjtése, levágása, gyökerestől való kiszedése vagy elpusztítása azok természetes elterjedési területén;
- b) az említett növényfajok vadonból begyűjtött példányainak tartása, szállítása, kereskedelme vagy cseréje, továbbá eladásra vagy cserére való felkínálása, kivéve azon példányokat, amelyek begyűjtése ezen irányelv alkalmazása előtt, jogszerűen történt.”

9 Ugyanezen irányelv 16. cikke a következőket mondja ki:

„(1) Amennyiben nincs más megfelelő megoldás, és az eltérés megengedése nem befolyásolja hátrányosan az érintett fajok populációi kedvező védettségi állapotának fenntartását az elterjedési területükön [helyesen: a természetes elterjedési területükön], a tagállamok engedélyezhetik a 12., 13., 14. cikkben, valamint a 15. cikk a) és b) pontjában foglalt rendelkezésektől való eltérést az alábbiak érdekében:

- a) a vadon élő állatok és növények, valamint a természetes élőhelyek védelme;
- b) termést, állatállományt, erdőt, halastavat, vizeket és más típusú, tulajdont érintő súlyos károk megelőzése;
- c) közegészség, közbiztonság vagy más kiemelkedően fontos közérdek, beleértve a társadalmi vagy gazdasági érdekeket is, továbbá a környezet számára kiemelkedően előnyös hatás elérése;
- d) az érintett fajok újbóli elszaporításával és visszahonosításával kapcsolatos kutatás és oktatás, továbbá az e célok érdekében végzett tenyésztés és nemesítés, növények esetében a mesterséges szaporítást is beleértve;
- e) a IV. mellékletben felsorolt fajok korlátozott és az illetékes nemzeti hatóságok által meghatározott számú példányai szigorúan ellenőrzött feltételek mellett, szelektív módon és korlátozott mértékben történő befogásának, begyűjtésének vagy tartásának engedélyezése.

(2) A tagállamok kétévenként eljuttatnak a Bizottságnak egy, a bizottság által meghatározott formában készült jelentést az (1) bekezdés értelmében engedélyezett eltérésekről. A Bizottság a jelentés kézhezvételétől számított 12 hónapon belül véleményezi az eltéréseket és tájékoztatja azokról a bizottságot.

[...]

2. A madárvédelmi irányelv

10 A madárvédelmi irányelv 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ez az irányelv a tagállamok Szerződésben érintett európai területén [helyesen: a tagállamoknak a Szerződés hatálya alá tartozó európai területén belül] természetesen előforduló összes vadon élő madárfaj védelmére vonatkozik. Célja e fajok védelme, kezelése és ellenőrzése, továbbá szabályokat állapít meg hasznosításukkal kapcsolatban.

(2) Az irányelvet a madarakra, tojásaikra, fészkeikre és élőhelyeikre kell alkalmazni.”

11 Ezen irányelv 4. cikke a következőket írja elő:

„(1) Az I. mellékletben említett fajok fennmaradásának és szaporodásának biztosítása érdekében elterjedési területükön az élőhelyüket érintő különleges védelmi intézkedésekre van szükség.

Ebben az összefüggésben figyelembe kell venni:

- a) a kipusztulással fenyegetett fajokat;
- b) az élőhelyük meghatározott változásaira érzékeny fajokat;
- c) a kis állományuk vagy korlátozott helyi elterjedésük miatt ritkának minősített fajokat;
- d) az élőhelyük egyedi jellege miatt különleges figyelmet érdemlő egyéb fajokat.

Az állományszintek változásának irányát és ingadozásait az értékelések háttér-információjaként figyelembe kell venni.

A tagállamok a mennyiségük és méretük szerint legalkalmasabb területeket e fajok védelme érdekében különleges védelmi területté minősítik, figyelembe véve a fajok védelmi szükségleteit azokon a földrajzilag meghatározott tengeri és szárazföldi területeken, ahol ezt az irányelvet alkalmazni kell.

(2) A tagállamok hasonló intézkedéseket tesznek az I. mellékletben fel nem sorolt, rendszeresen előforduló vonuló fajok esetében is, szem előtt tartva azok védelmi szükségleteit azon a földrajzi tengeri és szárazföldi területen [helyesen: azokon a földrajzilag meghatározott tengeri és szárazföldi területeken], ahol ezt az irányelvet alkalmazni kell, tekintettel költő-, vedlő- és telelőterületeikre, valamint vonulási útvonaluk pihenőhelyeire. A tagállamok e célból külön figyelmet fordítanak a vizes élőhelyek védelmére, és különösen a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyekre. [...]

[...]

(4) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott védett területek vonatkozásában a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket az élőhelyek szennyezésének vagy elpusztításának, illetve a madarak bármiféle zavarásának elkerülése érdekében, amennyiben azok jelentősek e cikk céljai szempontjából. A tagállamok e védett területeken kívül is törekednek az élőhelyek szennyezésének vagy elpusztításának elkerülésére.”

12 Az említett irányelv 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A 7. és 9. cikk sérelme nélkül, a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket az 1. cikkben meghatározott valamennyi madárfaj általános védelmi rendszerének kialakítására, megtiltva különösen:

- a) a bármilyen módszerrel végzett szándékos elpusztítást vagy befogást;
- b) fészkeik és tojásaik szándékos elpusztítását vagy károsítását, illetve fészkeik eltávolítását;

[...]

d) e madarak szándékos zavarását, különösen a költési és fiókanevelési időszakban, amennyiben a zavarás jelentős lenne az irányelv céljaira tekintettel;

[...]”

13 Ugyanezen irányelv 9. cikke értelmében:

„(1) A tagállamok, ha nincs más megfelelő megoldás, eltérhetnek az 5–8. cikk rendelkezéseitől a következő okok miatt:

- a) – a közegészség és közbiztonság érdekében,
  - a légi biztonság érdekében,
  - a növényi kultúrák, az állatállomány, az erdők, a halgazdaságok és a vizek súlyos károsodásának megelőzése érdekében,
  - a növény- és állatvilág védelme érdekében;
- b) a kutatás és oktatás, az újratelepítés, a visszatelepítés és az esetlegesen ezekhez szükséges tenyésztés céljából;
- c) szigorúan szabályozott feltételek mellett és szelektív alapon, egyes madarak kis számú befogásának, tartásának vagy egyéb észszerűen megindokolható hasznosításának engedélyezése érdekében.

(2) Az (1) bekezdésben említett eltérések esetében meg kell határozni:

- a) a fajokat, amelyekre az eltérések vonatkoznak;
- b) a befogás vagy megölés engedélyezett eszközeit, eljárásait vagy módszereit;
- c) a kockázati tényezőket, valamint az időbeli és térbeli körülményeket, amelyek mellett ilyen eltérések engedélyezhetők;
- d) a hatóságot, amely felhatalmazást kap annak kinyilvánítására, hogy a szükséges feltételek teljesülnek és annak meghatározására, hogy milyen eszközök, eljárások vagy módszerek alkalmazhatók, milyen korlátok között és kik által;
- e) az elvégzendő ellenőrzéseket.

(3) A tagállamok minden évben jelentést küldenek a Bizottság részére az (1) és (2) bekezdés végrehajtásáról.

[...]”

C. A lengyel jog

1. Az erdőtörvény

- 14 Az 1991. szeptember 28-i ustawa o lasach (az erdőkről szóló törvény, Dz. U., 1991., 101. szám, 444. tétel) egységes szerkezetbe foglalt változata (Dz. U., 2018., 2129. tétel; a továbbiakban: erdőtörvény) 6. cikkének (1) bekezdése a következőket tartalmazza:

„A jelen törvény alkalmazásában:

[...]

6) erdőgazdálkodási terv – egy adott területre vonatkozóan elkészített erdőgazdálkodási alapidokumentum, amely tartalmazza az erdő állapotának leírását és értékelését, valamint az erdőgazdálkodás céljait, feladatait és módszereit;

[...]”

- 15 E törvény 14b. cikke, amelyet 2017. január 1-jén a 2016. december 16-i ustawa o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy o lasach (a természetvédelmi törvény és az erdőtörvény módosításáról szóló törvény) 2. cikke (Dz.U., 2016., 2249. tétel) vezetett be, a következőképpen szól:

„(1) Az erdőtulajdonosok végrehajtják a törvényben meghatározott erdőgazdálkodási célokat és elveket, és a 9. cikk (1) bekezdésében, a 13. cikk (1) bekezdésében és az 14. cikk (4) bekezdésében említett kötelezettségeket az általuk meghatározott módon teljesítik, kivéve ha az adott kötelezettség teljesítésének módját jogszabály határozza meg.

[...]

(3) A helyes erdőgazdálkodási gyakorlat követelményeinek megfelelően végzett erdőgazdálkodás nem sérti az egyes természeti erőforrások, képződmények és elemek védelmére vonatkozó rendelkezéseket, így különösen a 2004. április 16-i [ustawa o ochronie przyrody (természetvédelmi törvény) (egységes szerkezetbe foglalt változat, Dz.U., 2018., 1614. tétel; a továbbiakban: természetvédelmi törvény)] 51. és 52. cikkét.”

- 16 Az erdőtörvény 22. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A környezetvédelmi miniszter jóváhagyja az államkincstár tulajdonában lévő erdőkre vonatkozó erdőgazdálkodási tervet, valamint az államkincstár mezőgazdasági vagyongazdálkodásában lévő erdőkre vonatkozó egyszerűsített erdőgazdálkodási tervet.

[...]

(4) A környezetvédelmi miniszter felügyeli az államkincstár tulajdonában lévő erdőkre vonatkozó erdőgazdálkodási tervek, valamint az államkincstár mezőgazdasági vagyongazdálkodásában lévő erdőkre vonatkozó egyszerűsített erdőgazdálkodási tervek végrehajtását.

[...]”

2. A helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet

17 A hatékony erdőgazdálkodási gyakorlat követelményeit a 2017. december 18-i rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie Gospodarki leśnej (a helyes erdőgazdálkodási gyakorlat követelményeiről szóló környezetvédelmi miniszteri rendelet, Dz.U., 2017., 2408. tétel; a továbbiakban: a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet) írja elő.

18 E rendelet 1. §-a a következőképpen rendelkezik:

„A helyes erdőgazdálkodási gyakorlatra vonatkozó követelményeket a következőképpen kell meghatározni:

- 1) az erdőgazdálkodási munkák elvégzése előtt terepszemlét kell tartani azon az erdőrészleten vagy földterületen, amelyen a műveleteket tervezik, hogy ellenőrizzék a védett fajok jelenlétét vagy lehetséges előfordulási helyeit;
- 2) az erdőgazdálkodási munkák elvégzése előtt a védett fajok előfordulási helyeit, a védett fajok számára fontos, megőrzendő helyeket ideiglenesen meg kell jelölni, vagy a vállalkozónak más módon kell gondoskodnia arról, hogy ezek a helyek ismertek legyenek;
- 3) amennyiben a munkák során védett fajok tényleges vagy lehetséges élőhelyeit tárják fel, az 1. és 2. pont értelemszerűen alkalmazandó, ideértve adott esetben a munkálatok kivitelezési módjának azonnali módosítását, és szükség esetén az okozott károk minimalizálását vagy ellensúlyozását szolgáló megfelelő intézkedéseket;
- 4) a víztestek és vízfolyások partján, a parttól számított 10 méteren belül érintetlenül kell hagyni a következőket: kidőlt fatörzsek, cserjék, nagy kövek, amelyek megkönnyítik az állatok számára a vízhez jutást és a vándorlást;
- 5) a madarak költési időszakában nem szabad kivágni azokat a fákat, amelyeken költő madarakat azonosítottak;
- 6) az üreges fákat hagyni kell elkorhadni;
- 7) a holt fákat úgy kell hagyni, hogy biztosítsák a száradékok folyamatosságát, és a holt fa mennyisége ne jelentsen többek között tűzveszélyt vagy káros biotikus anyagokat;
- 8) az erdőben lévő, beékelődött területeket, beleértve a tisztásokat és réteket is, ahol a védett fajok nyílt területekhez kapcsolódó élőhelyeit azonosították, szükség esetén a fák és cserjék eltávolításával, valamint kaszálással és a biomassza eltávolításával, sértetlen állapotban kell tartani;
- 9) az erdős területeken található víztesteket és vízfolyásokat természetes állapotban, vagy bizonyos esetekben természetközeli állapotban kell hagyni;
- 10) a vízfolyások medre nem használható faszállításra;
- 11) az erdőgazdálkodási tevékenységek tervezése és végrehajtása során figyelembe kell venni annak szükségességét, hogy tájszinten megőrizzék a faállományok fejlődési szakaszainak sokféleségét;

- 12) ajánlott biztosítani a faállományon belül a pionír fajok, nevezetesen a nyírfa, a nyárfa, a fűzfa és a kecskefűz arányos részét. A fent említett fajok 10% feletti aránya az erdőtulajdonos döntésétől függ, figyelembe véve a természeti, társadalmi és gazdasági szempontokat is;
- 13) a helyreállítás és az erdősítés során figyelembe kell venni a következőket:
  - a) regionális természeti feltételek,
  - b) a vetőmagoknak az erdészeti szaporítóanyagokra vonatkozó jogszabályok értelmében vett regionális használata;
  - c) az élőhelyi feltételek és a természeti környezet állapota;
- 14) a regenerációs vágás elvégzése előtt a vágás típusát a tervezett regenerálási módszerek megfelelően kell kiválasztani: természetes vagy mesterséges regeneráció;
- 15) természetes regenerációt kell alkalmazni, ha az önbeporzó állomány létrehozásának alapjául szolgáló törzsállomány kiváló minőségű, és ugyanazon a helyen található, létrehozni kívánt fajokból áll, ha az élőhelyi feltételek lehetővé teszik a természetes regenerációt, valamint ha a természetes regeneráció biztosítja a terület több mint 50%-ának betelepítését és az állomány stabilitását;
- 16) az 1 hektárnál nagyobb kiterjedésű, tarvágásokkal kezelt, regenerációra szoruló állományokban az idős facsoportokat természetes állapotukban kell hagyni, és azok a tarvágás területének legfeljebb 5%-át foglalhatják el;
- 17) nem végezhető tarvágás közvetlenül a forrásoknál, folyóknál, tavaknál, tőzeglápoknál és forrásvidékeken, valamint a nemzeti emlékhelyek és vallási kultuszhelyek területén; ezeken a helyeken ajánlott a természetes ökoton területek meghagyása vagy létrehozása, különösen cserjék ültetésével (ha még nincsenek) és megtartásával;
- 18) amennyiben az állagfenntartási, betakarítási és fakivágási műveletek során elvégzendő műszaki intézkedések szükségessé teszik, az állományokban fa- és cserjementes erdősávok formájában fakitermelési utakat kell kialakítani, amelyek szélességének és távolságának lehetővé kell tennie az állagfenntartási, betakarítási és fakivágási műveletek elvégzését;
- 19) a kémiai erdővédelmi módszerek csak akkor alkalmazhatók, ha más módszerek alkalmazása lehetetlen vagy észszerűtlen, a növényvédő szerek kiválasztásakor pedig mindig figyelembe kell venni az emberek, az állatok és a környezet biztonságát.”

3. A természetvédelmi törvény

- 19 A természetvédelmi törvény 48–50. cikke úgy rendelkezik, hogy a környezetvédelmi miniszter a mezőgazdasági miniszterrel egyetértésben rendeletben határozza meg többek között a védett növény-, állat- és gombafajokat, az azokra vonatkozó tilalmakat és a védelmük módját.
- 20 E törvény 51. és 52. cikke tartalmazza a védett állat- és növényfajokra vonatkozó lehetséges tilalmakat.
- 21 Az említett törvény 56. cikke lehetőséget biztosít az illetékes hatóságok számára, hogy engedélyezzék a törvény 51. és 52. cikkében említett tilalmak hatálya alá tartozó tevékenységeket.

4. A környezeti információról szóló törvény

- 22 A 2008. október 3-i ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (a környezeti és környezetvédelmi információról, a nyilvánosságnak a környezetvédelemben való részvételéről és a környezeti hatásvizsgálatokról szóló törvény; egységes szerkezetbe foglalt változat, Dz.U., 2018., 2018. tétel; a továbbiakban: a környezeti információról szóló törvény) 44. cikke biztosítja a környezetvédelmi szervezetek számára a nyilvánosság bevonásával zajló eljárásokban való részvétel jogát, a nyilvánosság részvételét igénylő eljárásban hozott határozat elleni közigazgatási jogorvoslathoz való jogot, valamint az ilyen határozat ellen közigazgatási bíróság előtti keresetindítás jogát.

5. A környezetvédelmi törvény

- 23 A 2001. április 27-i ustawa – Prawo ochrony środowiska (a környezetvédelemről szóló törvény, egységes szerkezetbe foglalt változat, Dz.U., 2019., 1396. tétel; a továbbiakban: környezetvédelmi törvény) 323. cikke értelmében:

„(1) Bármely személy, akit a környezetbe való jogellenes beavatkozás következtében közvetlenül kár fenyeget vagy kár ért, követelheti a károkozásért, illetve a veszélyeztetésért felelős személytől a jogszerű állapot helyreállítását és megelőző intézkedések megtételét, különösen a károkozás vagy a veszélyeztetés megakadályozására szolgáló létesítmények vagy berendezések telepítését; amennyiben ez lehetetlen vagy rendkívül nehéz, követelheti a károkozást vagy veszélyeztetést okozó tevékenység beszüntetését.

(2) Amennyiben a károkozás vagy veszélyeztetés a környezetet mint közjót érinti, az (1) bekezdésben említett kérelmet az államkincstár, helyi önkormányzati egység, valamint környezetvédelmi szervezet is benyújthatja.”

II. A pert megelőző eljárás

- 24 2011. december 20-án a Bizottság EU Pilot eljárást indított (EUP(2011)2856. sz. ügy), és felvilágosítást kért a lengyel hatóságoktól az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv által az erdőgazdálkodással kapcsolatos műveletekre vonatkozóan megállapított kötelezettségek alól a lengyel szabályozásban előírt kivétellel kapcsolatban. A lengyel hatóságok által javasolt megoldásokra tekintettel a Bizottság úgy döntött, hogy lezárja az EU Pilot eljárást.
- 25 A később benyújtott információk és panaszok alapján a Bizottság úgy ítélte meg, hogy bebizonyosodott, hogy megsértették az uniós jogot. Rámutatott továbbá arra, hogy a lengyel jog nem biztosítja a környezetvédelmi szervezetek számára azt a lehetőséget, hogy az erdőgazdálkodási terveket közigazgatási és bírósági úton megtámadják, és ezzel megsérti azt a kötelezettséget, amely szerint biztosítani kell az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv által ezekre a szervezetekre ruházott jogok bírósági védelmét.
- 26 2018. július 20-án a Bizottság felszólító levelet intézett a Lengyel Köztársasághoz, amelyben először is azt állította, hogy a Lengyel Köztársaság azáltal, hogy a nemzeti jogrendszerébe olyan rendelkezéseket vezetett be, amelyek szerint a helyes gyakorlat követelményei szerint végzett erdőgazdálkodás nem ütközik olyan természetvédelmi rendelkezésekbe, amelyek a madárvédelmi irányelv és az élőhelyvédelmi irányelv hatálya alá tartoznak, nem teljesítette az élőhelyvédelmi

irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdéséből, 12. cikke (1) bekezdésének a)–d) pontjából, 13. cikke (1) bekezdésének a) pontjából és 16. cikkének (1) bekezdéséből, valamint a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből, 5. cikkének a), b) és d) pontjából és 9. cikkéből eredő kötelezettségeit. Másodsor, az említett intézmény azt állította, hogy a Lengyel Köztársaság azzal, hogy megakadályozta, hogy a környezetvédelmi szervezetek bíróság előtt megtámadhassák azokat az erdőgazdálkodási terveket, amelyek jelentős hatással lehetnek egy Natura 2000 területre, és ebből következően kizárta a hatékony bírói jogvédelemből ezeknek a szervezeteknek az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdéséből eredő, erdőgazdálkodási tervekre vonatkozó jogait, nem teljesítette az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének az EUSZ 19. cikke (1) bekezdésének második albekezdésével, az EUMSZ 216. cikke (2) bekezdésével, a Charta 47. cikkével, valamint az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjával és 9. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett rendelkezéseiből eredő kötelezettségeit.

- 27 2018. szeptember 20-án a Lengyel Köztársaság válaszolt erre a felszólító levélre.
- 28 2019. július 26-án a Bizottság indokolással ellátott véleményt bocsátott ki, amelyet a Lengyel Köztársaság ugyanazon a napon meg is kapott, és amelyben a Bizottság fenntartotta a felszólító levélben megfogalmazott kifogásokat, továbbá kérte a Lengyel Köztársaságot, hogy az indokolással ellátott vélemény kézhezvételétől számított két hónapon belül hozza meg az abban foglaltaknak való megfeleléshez szükséges intézkedéseket.
- 29 2019. szeptember 26-án a Lengyel Köztársaság válaszolt az indokolással ellátott véleményre, vitatva a Bizottság által hivatkozott kötelezettségzegéseket, és a Bizottság által felhozott első kifogást illetően bejelentette, hogy a jövőben új rendelkezéseket fogadnak el a hatályos jogszabályi helyzet tisztázása érdekében.
- 30 Mivel a Bizottságot nem elégítette ki ez a válasz, úgy határozott, hogy előterjeszti a jelen keresetet.

III. A Bíróság előtti eljárás

- 31 2022. július 7-én kelt levelében a Bizottság a Bíróság által feltett kérdésekre válaszolva tájékoztatta őt arról, hogy a keresetlevélnek az eljárás nyelvén megfogalmazott változatában foglalt kereseti kérelemnek az első kifogásra vonatkozó részében az élőhelyvédelmi irányelv 13. cikke (1) bekezdésének a) és d) pontjára, valamint a madárvédelmi irányelv 16. cikkére való hivatkozás csupán elírás volt, és a kereseti kérelmet helyesbítette oly módon, hogy az már nem az említett rendelkezésekre, hanem az élőhelyvédelmi irányelv 13. cikke (1) bekezdésének a) pontjára és a madárvédelmi irányelv 9. cikkének (1) bekezdésére hivatkozik.
- 32 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 258. cikk alapján benyújtott kereset tárgyát behatárolja az e rendelkezésben előírt, pert megelőző eljárás, és ennek következtében a Bizottság indokolással ellátott véleményét és a keresetet ugyanazokra a kifogásokra kell alapítani (lásd ebben az értelemben: 2016. január 21-i Bizottság kontra Ciprus ítélet, C-515/14, EU:C:2016:30, 12. pont).
- 33 Ez a követelmény az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a pert megelőző eljárás azon céljának felel meg, hogy az érintett tagállam számára egyrészt alkalmat biztosítson az uniós jogból eredő kötelezettségei teljesítésére, másrészt pedig a Bizottság által megfogalmazott kifogások elleni védekezésül felhozott jogalapok hatékony érvényesítésére (lásd ebben az értelemben: 2022.

március 8-i Bizottság kontra Egyesült Királyság [Az alulértékeléssel elkövetett csalás elleni küzdelem] ítélet, C-213/19, EU:C:2022:167, 131. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 34 A jelen ügyben meg kell állapítani egyrészt, hogy a Bizottság mind a felszólító levélben és az indokolással ellátott véleményben, mind a keresetlevélben kifejtett érvelésben következetesen az élőhelyvédelmi irányelv 13. cikke (1) bekezdésének a) pontjára és a madárvédelmi irányelv 9. cikkének (1) bekezdésére hivatkozott, nem pedig a keresetlevélnek az eljárás nyelvén megfogalmazott változatában foglalt kereseti kérelemben tévesen említett rendelkezésekre. Másrészt a rendelkezések téves megemlítése egyáltalán nem vezette félre a Lengyel Köztársaságot, mivel mind az ellenkérelmében, mind pedig a viszonzásában következőképpen az élőhelyvédelmi irányelv 13. cikke (1) bekezdésének a) pontjára és a madárvédelmi irányelv 9. cikkének (1) bekezdésére hivatkozott.
- 35 Ebből az következik, hogy a Lengyel Köztársaságnak nyilvánvalóan lehetősége volt arra, hogy mind a pert megelőző eljárásban, mind a jelen kereset keretében teljes mértékben érvényesítse védekezési jogalapjait a Bizottság által megfogalmazott kifogásokkal szemben, és a jelen ítélet 31. pontjában említett elírások semmilyen módon nem befolyásolták az említett tagállam védelemhez való jogát.
- 36 A fenti megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság keresetlevelének első kifogását úgy kell értelmezni, hogy az az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdésére, 12. cikke (1) bekezdésének a)-d) pontjára, 13. cikke (1) bekezdésének a) pontjára és 16. cikkének (1) bekezdésére, valamint a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) bekezdésére, 5. cikkének a), b) és d) pontjára és 9. cikkének (1) bekezdésére vonatkozik.

IV. A keresetről

A. Az első kifogásról

1. A fajok védelmére vonatkozó rendelkezések megsértéséről

a) A felek érvei

- 37 Első kifogásával a Bizottság lényegében arra hivatkozik, hogy az olyan rendelkezés lengyel jogba történő bevezetése, amely szerint a helyes gyakorlat követelményei szerint végzett erdőgazdálkodás nem ütközik a madárvédelmi irányelv és az élőhelyvédelmi irányelvekben foglalt követelmények hatálya alá tartozó természetvédelmi rendelkezésekbe, ezen irányelvekben foglalt, fent említett rendelkezések helytelen átültetésének minősül.
- 38 A fajok védelmét illetően a Bizottság a keresetlevelében emlékeztet arra, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. és 13. cikke, valamint a madárvédelmi irányelv 5. cikke kötelezettséget ír elő az élőhelyvédelmi irányelv IV. mellékletének a) pontjában felsorolt állatfajokra és az ezen irányelv IV. mellékletének b) pontjában felsorolt növényfajokra irányuló szigorú védelmi rendszer létrehozására, valamint a vadon élő madaraknak a madárvédelmi irányelvnek megfelelő védelmére vonatkozóan. Továbbá bár az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikke és a madárvédelmi irányelv 9. cikke lehetővé teszi az említett kötelezettségektől való eltérést, az ilyen eltéréseket a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint szigorúan kell értelmezni.

- 39 Márpedig a Bizottság úgy véli, hogy a lengyel szabályozás nem tesz eleget a helyes átültetés követelményeinek, és nem biztosít jogi keretet a két irányelv rendelkezéseivel összhangban kialakított tilalmak és eltérések koherens rendszeréhez.
- 40 E tekintetben az erdőtörvény 14b. cikkének (3) bekezdésével kapcsolatban – amely előírja, hogy a helyes erdőgazdálkodási gyakorlat követelményeinek megfelelően végzett erdőgazdálkodás nem sérti a természetvédelmi törvény rendelkezéseit – a Bizottság rámutat különösen arra, hogy a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet nem írja elő az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikkének (1) bekezdésében arra vonatkozóan megállapított feltételt, hogy a tevékenység nem befolyásolhatja hátrányosan az érintett fajok populációi kedvező védettségi állapotának fenntartását a természetes elterjedési területükön.
- 41 Ezzel összefüggésben a Bizottság azt állítja, hogy a rendelet nem ír elő semmilyen tilalmat vagy kötelezettséget arra vonatkozóan, hogy a védett fajok felfedezése esetén le kell állítani az erdőgazdálkodási munkálatokat ezeken a területeken.
- 42 Ezenkívül az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikkének (1) bekezdésében és a madárvédelmi irányelv 9. cikkének (1) bekezdésében előírt követelményekkel ellentétben a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet nem írja elő, hogy a fajok védelmére vonatkozó szabályoktól való eltérés csak akkor lehetséges, ha nincs „más megfelelő megoldás”.
- 43 Ez utóbbi rendelet nem ír elő kötelezettséget az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikkében vagy a madárvédelmi irányelv 9. cikkében meghatározott eltérési okok alkalmazására sem.
- 44 E tekintetben a Bizottság az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a) és c) pontjában foglalt tilalmakkal kapcsolatban emlékeztet arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az e rendelkezésben említett fajok egyedei befogásának vagy megölésének szándékos jellegére vonatkozó feltétel akkor is teljesül, ha a cselekmény elkövetője csupán elfogadta az egyed befogásának vagy megölésének lehetőségét (lásd ebben az értelemben: 2021. március 4-i Föreningen Skydda Skogen ítélet, C-473/19 és C-474/19, EU:C:2021:166, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ugyanez vonatkozik a madárvédelmi irányelv 5. cikkének b) és d) pontjára is.
- 45 A Bizottság egyébiránt az állami erdészeti főigazgatónak az állami erdők regionális igazgatóinak címzett, 2018. március 6-i levelére hivatkozik, amelyben az megállapította, hogy bár a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendeletben foglalt rendelkezések alkalmazása önkéntes, az e rendelkezésekkel ellentétes műveletek esetében az erdőtulajdonosnak minden esetben mentességet kell kérnie, vagyis az érintett műveletek elvégzéséhez be kell kérnie az illetékes természetvédelmi hatóság hozzájárulását. A Bizottság véleménye szerint ez a levél megerősíti, hogy az erdőtörvény 14b. cikke (3) bekezdésének célja általános mentesség létrehozása az egyedi eltérések kérelmezésének kötelezettsége alól.
- 46 Ellenkérelmében a Lengyel Köztársaság azt válaszolja, hogy a természetvédelmi törvény 48–50. cikke értelmében a környezetvédelmi miniszter rendeleti úton megállapítja azokat a különböző védelmi kategóriákba tartozó növény-, állat és gombafajokat, amelyek rejtek- vagy élőhelyének (továbbá állatok esetében szaporodóhelyének vagy állandó lelőhelyének) védelmi területét meg kell határozni, és amelyeket e törvény értelmében az 51. és 52. cikkben foglalt megfelelő tilalmak védenek. E rendelkezések alkalmazásában a különösen értékes fajok a környezetvédelmi miniszternek a fajok védelmére vonatkozó rendeletei alapján védettnek minősülnek.

- 47 A helyes erdőgazdálkodási gyakorlat követelményeinek a lengyel jogrendbe történő bevezetése álláspontja szerint nem módosította a természetvédelmi törvény 48–50. cikkéből, valamint a szigorúan védett fajokra vonatkozó tilalmakat előíró végrehajtási rendeletekből eredő elveket.
- 48 A helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendeletet a környezeti információról szóló törvény, valamint a 2007. április 13-i stawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (a környezeti károk megelőzéséről és felszámolásáról szóló törvény; egységes szerkezetbe foglalt változat, Dz.U., 2018., 2187. tétel; a továbbiakban: a környezeti károk megelőzéséről és felszámolásáról szóló törvény) rendelkezéseivel összefüggésben kell megvizsgálni. A fajpopulációk kedvező védeltségi állapotának fenntartására vonatkozó kötelezettség pedig az említett törvények rendelkezéseiből következik. Következésképpen a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet nem ellentétes az élőhelyvédelmi irányelv és a madárvédelmi irányelv releváns rendelkezéseivel amiatt, hogy nem írja elő *expressis verbis* azt a feltételt, hogy a tevékenység nem befolyásolhatja hátrányosan „az érintett fajok populációi kedvező védeltségi állapotának fenntartását a természetes elterjedési területükön”.
- 49 A Bizottság érvelésének, miszerint a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet nem tartalmaz a szóban forgó területeken végzett erdőgazdálkodási munkák leállítására vonatkozó kötelezettséget, ellentmond a rendelet 1. §-a 3. pontjának szövege.
- 50 Védett fajok élőhelyeinek azonosítása esetén az erdőtulajdonos köteles az erdőgazdálkodási műveleteket olyan korlátozó intézkedések alkalmazásával módosítani, amelyek a szándékos megölés, elpusztítás, illetve zavarás megakadályozására irányulnak. Amennyiben az erdőtulajdonos olyan területen kíván erdőgazdálkodási műveleteket végezni, ahol védett faj élőhelyét azonosították, a természetvédelmi törvény 56. cikkéből eredő általános feltételek szerint – amelyek az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikkében és a madárvédelmi irányelv 9. cikkében meghatározott feltételeket tükrözik – egyedi eltérést kell kérnie.
- 51 A Lengyel Köztársaság hozzáteszi, hogy a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet az általános jogszabályi rendelkezésekben előírtakhoz képest további védelmet ír elő a fajok számára. Lehetséges ugyanis, hogy egy védett faj egyik egyede új élőhelyre kerül át azt követően, hogy az adott Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi feladattervet kidolgozták. Ilyen esetben a terepszemléknek köszönhetően az erdőtulajdonos akár el is kerülheti a nem szándékos káros hatásokat.
- 52 Mivel az erdőtörvény 14b. cikkének (3) bekezdése nem tér el a fajok védelmére vonatkozó követelményeket megállapító irányelvek rendelkezéseitől, a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendeletnek nem szükséges tartalmaznia az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikkében és a madárvédelmi irányelv 9. cikkében felsorolt feltételeket és szempontokat.
- 53 Az állami erdészeti főigazgatónak a Bizottság által hivatkozott 2018. március 6-i levelét illetően a Lengyel Köztársaság azt állítja, hogy ez a levél nem tartalmazza az erdőtörvény 14b. cikke (3) bekezdésének kötelező értelmezését.
- 54 A 2021. március 4-i Föreningen Skydda Skogen ítéletre (C-473/19 és C-474/19, EU:C:2021:166) alapított bizottsági érvre válaszul a tagállam azt válaszolja, hogy a szűk értelemben vett erdőgazdálkodási műveletek nem jelentik a védett fajok egyedeinek szándékos elpusztítását, illetve megölését.

- 55 A Bizottság továbbá nem bizonyította, hogy a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendeletet elfogadó hatóságnak szándékában állt volna egy védett állatfaj egyedének befogása vagy megölése, vagy legalábbis belenyugodott volna a befogás vagy leölés lehetőségébe.
- 56 Válaszában a Bizottság rámutat arra, hogy a Lengyel Köztársaság arra irányuló érvelésének, hogy a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendeletet a vonatkozó környezetvédelmi jogszabályok rendelkezéseivel együtt kell alkalmazni és vizsgálni, nincs alapja sem a rendeletben foglalt rendelkezésekben, sem pedig a rendeletre vonatkozó alkalmazási gyakorlatban.
- 57 Az erdőgazdálkodási munkák módosításának a Lengyel Köztársaság által hivatkozott lehetőségével kapcsolatban a Bizottság megjegyzi, hogy az, hogy a munkák elvégzési módját megváltoztatják abban az esetben, ha az érintett területen védett fajokat azonosítanak, még nem biztosítja, hogy ezek a tevékenységek nem okozzák a védett fajok egyedeinek megzavarását vagy elpusztulását.
- 58 A Lengyel Köztársaságnak a 2021. március 4-i Föreningen Skydda Skogen ítéletre (C-473/19 és C-474/19, EU:C:2021:166) vonatkozó érvére válaszul a Bizottság előadja, hogy az erdőgazdálkodási tevékenységet végzők tisztában lehetnek azzal, hogy fennáll az élőhelyek, illetve a fajok elpusztításának veszélye, és belenyugodhatnak ebbe.
- 59 Viszonzásában a Lengyel Köztársaság megismétli, hogy a környezetvédelmi miniszter a természetvédelmi törvény 48–50. cikke alapján bizonyos fajokra vonatkozóan tilalmat írt elő. Mivel az erdőtörvény 14b. cikke nem hivatkozik a természetvédelmi törvény említett rendelkezéseire, nem állítható, hogy a Lengyel Köztársaság megsértette az élőhelyvédelmi irányelv 12. és 13. cikkében, valamint a madárvédelmi irányelv 5. cikkében foglalt tilalmakat.
- 60 A helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet nem tartalmaz továbbá olyan rendelkezést, amely eltérést engedne az élőhelyvédelmi irányelv 12. és 13. cikkében, illetve a madárvédelmi irányelv 5. cikkében foglalt tilalmak alól. Következésképpen nem szükséges, hogy a rendelet meghatározza az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikkéből és a madárvédelmi irányelv 9. cikkéből eredő követelményeket.
- 61 A tagállam úgy véli, hogy a Bizottság túl tágan és helytelenül értelmezi a munkálatok módosítására vonatkozó követelményt, és azt olyan követelményként állítja be, amely a párzási, költő- vagy pihenőhelyek megzavarását vagy elpusztítását eredményezheti.
- 62 A Lengyel Köztársaság hozzáteszi, hogy a munkálatok módosításának több módja is van, és ezek nagyban függenek az elhelyezkedéstől, a területi viszonyoktól, a munkálatok időtartamától, a fajok összetételétől, az erdőtakarótól, és főként a védelem tárgyától és a szóban forgó faj biológiájától.
- 63 A 2021. március 4-i Föreningen Skydda Skogen ítélettel (C-473/19 és C-474/19, EU:C:2021:166) kapcsolatban a Lengyel Köztársaság egyrészt azt állítja, hogy az erdőgazdálkodási műveletek nem minősülnek az ezen ítélet értelmében vett szándékos megölésnek vagy befogásnak. Másrészt a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet 1. §-ának 3. pontja szerint ha az erdőtulajdonos például terepszemle során azonosít egy védett fajt, akkor köteles intézkedni az eredetileg tervezett munkák módosításáról, hogy ne kerülhessen sor szándékos befogásra vagy megölésre. Ezek a részletszabályok megfelelnek az említett ítéletnek.

b) A Bíróság álláspontja

- 64 Először is az élőhelyvédelmi irányelvvel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az irányelv 12. cikkének (1) bekezdése arra kötelezi a tagállamokat, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket az ebben a rendelkezésben felsorolt állatfajok természetes elterjedési területükön való szigorú védelmének érdekében, megtiltva az említett rendelkezés a)–d) pontjában felsorolt tevékenységeket.
- 65 Konkrétan az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a) pontja tiltja e fajok vadon élő példányai szándékos befogásának vagy megölésének bármely formáját, b) pontja e fajok szándékos zavarását, különösen párzás, utódnevelés, áttelelés és vándorlás idején, c) pontja a vadon élő állatok tojásainak szándékos elpusztítását, illetve begyűjtését, d) pontja pedig a párzási, költő- vagy pihenőhelyek károsítását, illetve elpusztítását.
- 66 Az irányelv 13. cikke (1) bekezdésének a) pontja pedig kimondja, hogy a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az e rendelkezéssel érintett növényfajok számára szigorú védelmi rendszert hozzanak létre, megtiltva az említett növényfajok vadon élő példányainak szándékos letépését, begyűjtését, levágását, gyökerestől való kiszedését vagy elpusztítását azok természetes elterjedési területén.
- 67 Ugyanakkor az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben nincs más megfelelő megoldás és az eltérés megengedése nem befolyásolja hátrányosan az érintett fajok populációi kedvező védettségi állapotának fenntartását az elterjedési területükön, a tagállamok engedélyezhetik az irányelv 12. és 13. cikkében foglalt rendelkezésektől való eltérést a 16. cikk (1) bekezdés a)–e) pontjában felsorolt esetekben.
- 68 Másodszor a madárvédelmi irányelvvel kapcsolatban ezen irányelv 5. cikke előírja, hogy – az irányelv 7. és 9. cikkének sérelme nélkül – a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket az 1. cikkben meghatározott valamennyi madárfaj általános védelmi rendszerének kialakítására, megtiltva különösen az 5. cikk a)–e) pontjában felsorolt tevékenységeket.
- 69 Konkrétan a madárvédelmi irányelv 5. cikkének a) pontja megtiltja a bármilyen módszerrel végzett szándékos elpusztítást vagy befogást, b) pontja a fészkeik és tojásaik szándékos elpusztítását vagy károsítását, illetve fészkeik eltávolítását, d) pontja pedig e madarak szándékos zavarását, különösen a költési és fiókanevelési időszakban, amennyiben a zavarás jelentős lenne az irányelv céljaira tekintettel.
- 70 Ugyanakkor a madárvédelmi irányelv 9. cikke (1) bekezdésének megfelelően a tagállamok az e rendelkezésben felsorolt okok miatt eltérhetnek az 5–8. cikk rendelkezéseitől, ha nincs más megfelelő megoldás.
- 71 Egyfelől az élőhelyvédelmi irányelvvel kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy annak 12., 13. és 16. cikke szabályok koherens egészét alkotja, melynek célja az érintett fajok populációinak védelme, így minden eltérés, amely nem felel meg ezen irányelvnek, sérti mind az irányelv 12., illetve 13. cikkében foglalt tilalmakat, mind azt a szabályt, amely szerint az irányelv 16. cikkének megfelelően engedélyezhető eltérések (2005. október 20-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet, C-6/04, EU:C:2005:626, 112. pont).

- 72 Hangsúlyozva továbbá, hogy a veszélyeztetett élőhelyek és fajok az Európai Unió természeti örökségének részét képezik, és így a természetvédelmi intézkedések elfogadása valamennyi tagállam közös felelőssége, a Bíróság megállapította, hogy az említett irányelvvel összefüggésben – amely a környezetvédelmi jog területén összetett és technikai szabályokat állít fel – a tagállamoknak különösen ügyelniük kell arra, hogy az irányelv átültetésének biztosítását célzó jogszabályaik egyértelműek és pontosak legyenek (lásd ebben az értelemben: 2012. március 15-i Bizottság kontra Lengyelország ítélet, C-46/11, nem tették közzé, EU:C:2012:146, 26. és 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 73 Másfelől a madárvédelmi irányelvvel kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy azokat a kritériumokat, amelyek alapján a tagállamok eltérhetnek az ezen irányelvben előírt tilalmaktól, kellően egyértelmű és pontos nemzeti rendelkezésekbe kell foglalni, mivel az átültetés pontossága különös jelentőséggel bír az olyan területen, amikor a Közösség természeti örökségének kezelése saját területeik vonatkozásban az egyes tagállamok feladata (2012. január 26-i Bizottság kontra Lengyelország ítélet, C-192/11, nem tették közzé, EU:C:2012:44, 56. pont).
- 74 Jelen esetben meg kell jegyezni, hogy az erdőtörvény 14b. cikkének (3) bekezdése szerint a helyes erdőgazdálkodási gyakorlat követelményeinek megfelelően végzett erdőgazdálkodás nem sérti az egyes természeti erőforrások, képződmények és elemek védelmére vonatkozó rendelkezéseket, így különösen a természetvédelmi törvény 51. és 52. cikkében foglalt rendelkezéseket.
- 75 Márpedig az említett természetvédelmi törvény az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv rendelkezéseit ülteti át a lengyel jogrendbe. Konkrétan a természetvédelmi törvény 51. és 52. cikkében foglalt rendelkezések a védett állat- és növényfajokra vonatkozó tilalmakat írják elő, és azokat a Lengyel Köztársaság szerint többek között az élőhelyvédelmi irányelv 12. és 13. cikkének, valamint a madárvédelmi irányelv 5. cikkének végrehajtása céljából fogadták el.
- 76 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az erdőtörvény 14b. cikkének (3) bekezdése általánosan és tágan van megfogalmazva. Ez a rendelkezés megfogalmazása szerint vélelmet állít fel arra vonatkozóan, hogy a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet 1. §-ának megfelelően végzett erdőgazdálkodás nem sérti az említett 51. és 52. cikket. E körülmények között ez a rendelkezés az említett követelmények tiszteletben tartása mellett általános jelleggel eltérést enged az élőhelyvédelmi irányelv 12. és 13. cikkét, valamint a madárvédelmi irányelv 5. cikkét végrehajtó belső jogi rendelkezésektől, annak érdekében, hogy ilyen erdőgazdálkodási műveleteket végezzenek abban az esetben, ha ezek a műveletek az utóbbi rendelkezések szerint tilosnak minősülő cselekményekkel járnak együtt.
- 77 Ami a Lengyel Köztársaság azon állítását illeti, amely szerint az erdőgazdálkodás nem foglal magában tilosnak minősülő ilyen cselekményeket magában foglaló műveleteket, meg kell állapítani, hogy az erdőtörvény 14b. cikkének (3) bekezdése általában véve engedélyezheti az erdőgazdálkodási műveleteket, köztük olyanokat is, amelyek az élőhelyvédelmi irányelv 12. és 13. cikkét és a madárvédelmi irányelv 5. cikkét végrehajtó nemzeti rendelkezések alapján tilosnak minősülő cselekményekkel, például a védett fajok egyedeinek szándékos elpusztításával, illetve megölésével járhatnak együtt.
- 78 E tekintetben a Bíróság már megállapította, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontjában szereplő tilalmak alkalmazhatók az olyan tevékenységre is, mint amilyen a fakitermelési tevékenység, amelynek célja nyilvánvalóan nem az állatfajok

példányainak befogása, megölése vagy zavarása, illetve a tojások szándékos elpusztítása vagy begyűjtése (2021. március 4-i Föreningen Skydda Skogen ítélet, C-473/19 és C-474/19, EU:C:2021:166, 53. pont).

- 79 Az erdőtörvény 14b. cikkének (3) bekezdését következképpen a nemzeti hatóságok úgy értelmezhetik és alkalmazhatják, hogy az eltérést jelent az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv rendelkezéseit átültető valamennyi lengyel rendelkezéstől, különösen az élőhelyvédelmi irányelv 12. és 13. cikkét, valamint a madárvédelmi irányelv 5. cikkét átültető rendelkezésektől.
- 80 Továbbá meg kell állapítani, hogy az erdőtörvény 14b. cikkének (3) bekezdése, valamint a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet 1. §-a nem felel meg az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikkében és a madárvédelmi irányelv 9. cikkében előírt feltételeknek, amelyeket a tagállamoknak teljesíteniük kell, ha el kívánnak térni többek között az élőhelyvédelmi irányelv 12. és 13. cikkétől és a madárvédelmi irányelv 5. cikkétől.
- 81 Ha ugyanis összehasonlítjuk a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet 1. §-ában ezeket a követelményeket felsoroló szöveget azokkal az esetekkel, amelyekben a tagállamok az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikke (1) bekezdésének a)–e) pontja és a madárvédelmi irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontja alapján eltérhetnek az élőhelyvédelmi irányelv és a madárvédelmi irányelv rendelkezéseitől, megállapíthatjuk, hogy az említett követelmények nem felelnek meg a két irányelvben foglalt eseteknek.
- 82 E tekintetben az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikkében előírt azon feltétel, hogy nem létezhet más megfelelő megoldás és az eltérés megengedése nem befolyásolhatja hátrányosan az érintett fajok populációi kedvező védettségi állapotának fenntartását az elterjedési területükön, nem szerepel a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendeletben, és ez utóbbi megállapítás szempontjából az sem releváns, hogy az összes követelmény betartása lehetővé teszi-e az érintett fajok kedvező védettségi állapotának fenntartását, vagy pedig nem, ahogyan azt a Lengyel Köztársaság a jelek szerint állítja. Hasonlóképpen, az említett rendeletben foglalt rendelkezésekben nem szerepel a madárvédelmi irányelv 9. cikkében előírt azon feltétel sem, hogy nem létezhet más megfelelő megoldás.
- 83 Továbbá, amint arra a Bizottság helyesen rámutatott, a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet 1. §-a nem tartalmaz utalást az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikkének (1) bekezdésében és a madárvédelmi irányelv 9. cikkének (1) bekezdésében meghatározott eltérési okokra.
- 84 Végül, bár a Lengyel Köztársaság azt is állítja, hogy más lengyel jogszabályi rendelkezések lehetővé teszik az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikkében és a madárvédelmi irányelv 9. cikkében előírt eltérési feltételeknek való megfelelést, tény, hogy még ha ez a körülmény bizonyítható is lenne, ebben az esetben ellentmondás állna fenn az erdőtörvény 14b. cikkének (3) bekezdésében előírt általános eltérés és az állítólagosan alkalmazandó más jogszabályi rendelkezések között.
- 85 A különböző nemzeti rendelkezések közötti ellentmondás pedig nemcsak a jogbiztonság elvét ássa alá, hanem alkalmas arra is, hogy a védelmi rendszer részletes alkalmazási szabályait illetően félrevezesse az uniós irányelv rendelkezéseinek végrehajtásáért felelős közigazgatási hatóságokat (lásd ebben az értelemben: 2012. január 26-i Bizottság kontra Lengyelország ítélet, C-192/11, nem tették közzé, EU:C:2012:44, 58. pont).

- 86 A jelen ügyben egyébként megállapítható, hogy ennek kockázata valóban fennáll, ahogyan ez az állami erdészeti főigazgatónak az állami erdők regionális igazgatóinak címzett és a Bizottság által hivatkozott, 2018. március 6-i leveléből is kitűnik, amely szerint az állami erdészeti főigazgató abból az előfeltevésből indult ki, hogy az erdőtulajdonos nem köteles engedélyeztetni, hogy eltérhessen a helyes gyakorlat követelményeinek megfelelő erdészeti műveletektől.
- 87 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a lengyel jogalkotó azáltal, hogy elfogadta az erdőtörvény 14b. cikkének (3) bekezdését, amely előírja, hogy a helyes erdőgazdálkodási gyakorlat követelményeinek megfelelően végzett erdőgazdálkodás nem sérti az egyes természeti erőforrások, képződmények és elemek védelmére vonatkozó rendelkezéseket, megsértette az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikkének (1) bekezdéséből, 13. cikke (1) bekezdésének a) pontjából és 16. cikkének (1) bekezdéséből, valamint a madárvédelmi irányelv 5. cikke a), b) és d) pontjából és 9. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

2. Az élőhelyek védelmére vonatkozó rendelkezések megsértéséről

a) A felek érvei

- 88 Az élőhelyek védelméről a Bizottság a keresetlevelében emlékeztet arra, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (1) bekezdése és a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) bekezdése természetvédelmi intézkedések elfogadását írja elő bizonyos konkrét területek tekintetében. Az erdőtörvény 14b. szakasza (3) bekezdésének és a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendeletnek az alkalmazása azonban azt jelentené, hogy Lengyelországban ezekre a területekre vonatkozóan már nem szükséges védelmi intézkedéseket elfogadni és végrehajtani, ezzel pedig megsértik az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv említett rendelkezéseit.
- 89 A Bíróság e tekintetben már kimondta, hogy a nem meghatározott területekre vonatkozóan megállapított és alkalmazott nemzeti rendelkezések nem felelnek meg az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (1) bekezdése követelményeinek, és nem biztosítják annak hatékony érvényesülését, mivel a meghatározott területekre vonatkozó természetvédelmi intézkedéseknek teljesnek, egyértelműnek és pontosnak kell lenniük (lásd ebben az értelemben: 2020. december 17-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-849/19, nem tették közzé, EU:C:2020:1047, 77. és 85. pont).
- 90 Mivel a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet nagyon általános, nem felel meg a jelen ítélet előző pontjában említett követelményeknek.
- 91 A Bizottság véleménye szerint fennáll a veszélye annak, hogy abban az esetben, ha a szóban forgó művelet az erdőtörvény 14b. cikke (3) bekezdésének értelmében megfelel a helyes gyakorlatnak, akkor mentesül az érintett területek – köztük a Natura 2000 területek – megőrzésére vonatkozó elvek alól. Következésképpen fennáll a veszélye annak, hogy a Natura 2000 hálózatra vonatkozó természetvédelmi tervekben meghatározható védelmi intézkedéseket nem hajtják végre.
- 92 Márpedig a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően a tagállamok nem engedélyezhetnek olyan beavatkozásokat, amelyek komolyan veszélyeztethetik a természetes élőhelytípusokat magukban foglaló és/vagy elsődleges fontosságú fajok élőhelyeként szolgáló területek ökológiai jellemzőit (lásd ebben az értelemben: 2011. november 24-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-404/09, EU:C:2011:768, 163. pont).

- 93 Ezen okok miatt, valamint a Bizottság által az élőhelyvédelmi irányelv 12. és 16. cikkének, valamint a madárvédelmi irányelv 5. és 9. cikkének Lengyel Köztársaság általi megsértésével kapcsolatban előadottak miatt meg kell állapítani, hogy az erdőtörvény 14b. cikkének (3) bekezdése és a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet helytelenül ülteti át az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (2) bekezdésében előírt, a természetes élőhelyeket és a fajok élőhelyeit érintő károsodás megakadályozására vonatkozó kötelezettséget.
- 94 Ellenkérelmében a Lengyel Köztársaság azt válaszolja, hogy a lengyel szabályozás szerint az erdőgazdálkodási műveleteknek összhangban kell állniuk a Natura 2000 területekre vonatkozó konkrét természetvédelmi feladatokra irányuló tervekben meghatározott védelmi intézkedésekkel.
- 95 A környezeti információról szóló törvény 46. cikke értelmében a Natura 2000 területen minden erdőgazdálkodási tervet elfogadása előtt a tervezett intézkedések Natura 2000 területre gyakorolt hatásának mértékére vonatkozó, stratégiai környezeti hatásvizsgálati eljárásnak kell alávetni. E törvény 55. cikke (2) bekezdése szerint amennyiben a stratégiai környezeti hatásvizsgálat azt jelzi, hogy a projekt jelentős negatív hatással lehet a Natura 2000 területre, a projekt csak akkor fogadható el, ha a természetvédelmi törvény 34. cikkében említett előfeltételek fennállnak.
- 96 A helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet célja éppen az, hogy kizárja a védett fajok területeire vonatkozó Natura 2000 területek megőrzésével kapcsolatos célkitűzésekkel való összeütközéseket, azáltal, hogy ezeket felismeri, majd módosítja az erdőgazdálkodási műveleteket. Mivel az erdőgazdálkodási műveleteknek meg kell felelniük a Natura 2000 területekre vonatkozó természetvédelmi feladatterveknek és természetvédelmi terveknek, a Lengyel Köztársaság hangsúlyozza, hogy a rendelet nem mentesíti az erdőtulajdonosokat az említett tervek betartására vonatkozó kötelezettség alól.
- 97 Az élőhelyirányelv 6. cikke (1) és (2) bekezdésének állítólagos megsértését illetően szerinte a Bizottság nem terjesztett elő bizonyítékot állításainak alátámasztására, csupán azt állapította meg, hogy fennáll annak „kockázata”, hogy a természetvédelmi tervekben meghatározott védelmi intézkedéseket nem hajtják végre.
- 98 Ezenkívül a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a Bizottság az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (2) bekezdése tiszteletben tartásának vizsgálata során nem értékelheti a szóban forgó nemzeti szabályozást a jogszabályi háttérének figyelembevétel nélkül. A Bizottságnak bizonyítania kell, hogy a vitatott szabályozás alapján elfogadott intézkedések ténylegesen nem teszik lehetővé az élőhelyek károsodásának megakadályozását (2010. március 4-i Bizottság kontra Franciaország ítélet, C-241/08, EU:C:2010:114, 23. pont).
- 99 Konkrétan a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendeletben foglalt rendelkezéseket illetően a Lengyel Köztársaság hangsúlyozza, hogy azok hasonlítanak a különböző Natura 2000 területekre vonatkozó természetvédelmi feladattervekben meghatározottakra, és olyan intézkedéseket írnak elő, amelyek ily módon hozzájárulnak az élőhelyek javításához és védelméhez, valamint a fajok megzavarásának megakadályozásához. Következésképpen ez a rendelet az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (2) bekezdésében foglalt célok jobb elérését biztosítja.
- 100 Válaszában a Bizottság azt állítja, hogy az erdőtörvény 14b. cikke (3) bekezdésében és a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendeletben található egyértelmű megfogalmazás kiterjeszti az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdése és a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében vett természetvédelmi intézkedésektől való eltérés lehetőségét. Bár a

Lengyel Köztársaság jogosan hangsúlyozza, hogy léteznek más természetvédelmi intézkedések is, nem foglal állást arról, milyen veszélyt rejthet magában az ilyen tág eltérést engedő rendelkezések szó szerinti értelmezése.

- 101 A Bizottság véleménye szerint az erdőtörvény 14b. cikke (3) bekezdésének az említett rendelettel összefüggésben értelmezett rendelkezéseiben előírt eltérés kiterjed a természetvédelmi törvény azon rendelkezéseire is, amelyek az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdését és a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) bekezdését ültetik át, ami már önmagában is ellentétes ezzel a két irányelvvel. A Bizottság hangsúlyozza, hogy az említett eltérés azt eredményezi, hogy a folytatott gyakorlat kizárólag azon az alapon tekinthető az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (2) bekezdése szerinti természetvédelmi kötelezettséggel összeegyeztethetőnek, hogy megfelel a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendeletnek. Márpedig ez a rendelet nem elegendő az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv rendelkezéseitől való eltérés igazolásához.
- 102 Viszonzásában a Lengyel Köztársaság hangsúlyozza, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet alapján végrehajtott erdőgazdálkodási műveletek eltérnek a Natura 2000 területekre vonatkozó konkrét természetvédelmi feladattervben és természetvédelmi tervben rögzített szabályoktól. A természetvédelmi törvény 33. cikkének (1) bekezdése értelmében a Natura 2000 területen végzett erdőgazdálkodási műveletek pedig nem gyakorolhatnak jelentős negatív hatást az adott terület megőrzésével kapcsolatos célkitűzésekre. Ez a szabály alkalmazandó a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet alapján végzett erdőgazdálkodási műveletekre is.
- 103 A Bizottságnak az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdésére, valamint a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) bekezdésére vonatkozó érvére válaszolva a Lengyel Köztársaság előadja, hogy a természetvédelmi törvény 33. cikke (1) bekezdésének 1. pontja kifejezetten előírja, hogy tilos bármely olyan tevékenységet végezni, amely károsíthatja az olyan természetes élőhelyek, illetve állat- és növényfajok olyan élőhelyeinek állapotát, amelyek védelmére Natura 2000 területet jelöltek ki, vagy amely veszélyeztetheti azokat a fajokat, amelyek védelmére Natura 2000 területet jelöltek ki. A lengyel jogszabály szövege nem hagy kétséget afelől, hogy ez a rendelkezés akkor is alkalmazandó, ha az erdőgazdálkodási műveleteket a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet alapján hajtják végre.

b) A Bíróság álláspontja

- 104 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok megállapítják a különleges természetmegőrzési területek védelméhez szükséges intézkedéseket, megfelelő esetben beleértve az intézkedési terveket, továbbá olyan jogszabályi, közigazgatási vagy szerződéses intézkedéseket is, amelyek a természetes élőhelytípusok, illetve az érintett fajok ökológiai szükségleteinek megfelelnek.
- 105 A 6. cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamok – amennyiben úgy ítélik, hogy a zavarás mértéke jelentős hatással lehet ezen irányelv céljaira – megteszik a megfelelő intézkedéseket ahhoz, hogy megakadályozzák a különleges természetmegőrzési területeken található olyan természetes élőhelytípusok, illetve fajok élőhelyei károsodását és zavarását, amelyek számára az egyes területeket kijelölték.
- 106 A madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az érintett fajok fennmaradásának és szaporodásának biztosítása érdekében elterjedési területükön az élőhelyüket érintő különleges védelmi intézkedésekre van szükség.

- 107 Az élőhelyeknek az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdésében, valamint a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében előírt védelmét illetően a Bíróság korábban már megállapította, hogy ezek a rendelkezések – hatékony érvényesülésük elvesztésének terhe mellett – nemcsak az érintett területen belül az élőhelyek és a védett fajok kedvező védettségi állapotának fenntartásához szükséges védelmi intézkedések elfogadását követelik meg, de kiváltképp azok tényleges végrehajtását is (2018. április 17-i Bizottság kontra Lengyelország [Białowieża-erdő] ítélet, C-441/17, EU:C:2018:255, 213. pont).
- 108 Ezenkívül az élőhelyvédelmi irányelvnek a fajok élőhelyeinek védelmét előíró 6. cikke átültetésének pontossága különös jelentőséggel bír abban az esetben, ha a Közösség természeti örökségének kezelése saját területeik vonatkozásban az egyes tagállamok feladata (lásd ebben az értelemben: 2020. december 17-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-849/19, nem tették közzé, EU:C:2020:1047, 78. pont).
- 109 Márpedig meg kell állapítani, hogy – amint az a jelen ítélet 76. és 79. pontjában megállapításra került – az erdőtörvény 14b. cikkének (3) bekezdésében előírt, az állat- és növényfajok védelmére vonatkozó követelményektől való eltérés általánosan és nagyon tágan van megfogalmazva. Következésképpen ezt a nemzeti hatóságok úgy értelmezhetik és alkalmazhatják, hogy az eltérést jelent az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv rendelkezéseit átültető valamennyi lengyel rendelkezéstől.
- 110 Következésképpen, még ha a lengyel kormány védekezésében hivatkozik is az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdését, valamint a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) bekezdését végrehajtó más lengyel jogszabályi rendelkezésekre, meg kell állapítani, hogy az erdőtörvény 14b. cikkének (3) bekezdése és a helyes gyakorlat követelményeiről szóló rendelet nem biztosítja az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv említett rendelkezéseinek átültetéséhez és végrehajtásához szükséges egyértelműséget és pontosságot.
- 111 E tekintetben, mivel maga a lengyel kormány is rámutat arra, hogy ezek a követelmények „hasonlítanak azokhoz”, amelyek a különböző Natura 2000 területekre vonatkozó természetvédelmi tervekben szerepelnek, meg kell állapítani, hogy a lengyel kormány nem vitatja, hogy az előbbieket nem felelnek meg tökéletesen az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdéséből és a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből eredő követelményeknek.
- 112 Mindenesetre a helyes erdőgazdálkodási gyakorlat követelményeiről szóló rendelet 1. §-ában említett, helyes erdőgazdálkodási gyakorlatra vonatkozó követelmények általánosan vonatkoznak az erdészeti műveletekre, függetlenül attól, milyen területen végzik azokat, és következőképpen függetlenül attól is, milyen élőhelyeket és fajokat érinthetnek. Ebből az következik, hogy az ezen követelményeknek való megfelelés nem garantálja az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdéséből, valamint a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből eredő, konkrét élőhelyekre és fajokra vonatkozó különleges feltételek teljesülését.
- 113 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a lengyel jogalkotó azáltal, hogy elfogadta az erdőtörvény 14b. cikkének (3) bekezdését, amely előírja, hogy a helyes erdőgazdálkodási gyakorlat követelményeinek megfelelően végzett erdőgazdálkodás nem sérti az egyes természeti erőforrások, képződmények és elemek védelmére vonatkozó rendelkezéseket, megsértette az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdéséből és a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

114 A fenti megfontolások összességére tekintettel az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (1) és (2) bekezdésének, 12. cikke (1) bekezdésének, 13. cikke (1) bekezdése a) pontjának és 16. cikke (1) bekezdésének, valamint a madárvédelmi irányelv 4. cikke (1) bekezdésének, 5. cikke a), b) és d) pontjának, valamint 9. cikke (1) bekezdésének megsértésére alapított, első kifogás megalapozott.

B. A második kifogásról

1. A felek érvei

- 115 Keresetlevelében a Bizottság azt állítja, hogy mivel az erdőtörvény az erdőgazdálkodási terveknek intézményrendszeren belüli jelleget tulajdonít, nem biztosítja a környezetvédelmi szervezetek jogait. Az ilyen tervet jóváhagyó aktusnak ugyanis nincs közigazgatási határozat jellege, mivel az erdőtörvény 22. cikkének (1) bekezdése nem utal közigazgatási határozatra, holott ugyanezen törvény a közigazgatási szervek egyéb aktusai tekintetében kifejezetten közigazgatási határozat formáját írja elő.
- 116 Az erdőgazdálkodási terveket jóváhagyó aktusok kizárólagos belső jellegét a Naczelný Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Lengyelország) ítélkezési gyakorlata is megerősíti. 2014. március 12-i ítéletében (II OSK 2477/12) az említett lengyel felsőbbbíróság helybenhagyta egy környezetvédelmi szervezet által benyújtott erdőgazdálkodási terv elleni kereset elfogadhatatlansági alapon történő elutasítását, azzal az indokkal, hogy a környezetvédelmi miniszternek a tervet jóváhagyó aktusa nem minősül bíróság előtt megtámadható közigazgatási határozatnak.
- 117 2017. október 17-i végzésében (II OSK 2336/17) a Naczelný Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság) ugyanezen okokból szintén helybenhagyta, hogy a Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (varsói vajdasági közigazgatási bíróság, Lengyelország) mint elfogadhatatlant elutasította a Rzecznik Praw Obywatelskich (ombudsman, Lengyelország) által a környezetvédelmi miniszternek az erdőgazdálkodási tervhez csatolt mellékletet jóváhagyó aktusa ellen benyújtott keresetet.
- 118 Az erdőgazdálkodási terv jóváhagyására irányuló eljárás tehát „belső” jellegű, és nem tekinthető nyilvánosság részvételét igénylő eljárásnak. Ezért az ilyen tervek tekintetében a környezetvédelmi szervezetek nem rendelkeznek a környezeti információról szóló törvény 44. cikkének (1)–(3) bekezdésében meghatározott eljárási jogokkal, köztük az ilyen eljárásban hozott határozattal szembeni közigazgatási bírósághoz való fellebbezés jogával, és csak az utóbbi törvény 39–41. cikke szerint jogosultak észrevételek és javaslatok benyújtására.
- 119 A Bizottság véleménye szerint ez a jogi helyzet összeegyeztethetetlen az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdésével, az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdésével, valamint a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatával.
- 120 E tekintetben a Bíróság már kimondta, hogy az Aarhusi Egyezmény 2. cikkének (5) bekezdésében foglalt követelményeknek megfelelő környezetvédelmi szervezet számára az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdése szerinti jogorvoslat keretében biztosítani kell, hogy vitathassa ilyen jogorvoslat keretében nemcsak az arra vonatkozó határozatot, hogy nem végzik el az adott terv

vagy projekt érintett területre gyakorolt hatásainak megfelelő vizsgálatát, de adott esetben magát az elvégzett vizsgálatot is, annak szabálytalan jellege folytán (lásd ebben az értelemben: 2016. november 8-i Lesoochranárske zoskupenie VLK ítélet, C-243/15, EU:C:2016:838, 58–61. pont).

- 121 Ebben az összefüggésben a Bizottság azt állítja, hogy az erdőgazdálkodási terveket az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében vett „terveknek vagy projekteknek” és az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett „döntéseknek” kell minősíteni. Következésképpen az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdését alkalmazni kell az erdőgazdálkodási tervekre, ebből következően pedig a környezetvédelmi szervezetek számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy részt vegyenek az erdőgazdálkodási tervek környezetvédelmi ellenőrzésével kapcsolatos eljárásokban, valamint hogy jogaik védelme érdekében bírósághoz vagy más független és pártatlan testülethez forduljanak.
- 122 Az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése szerinti „terv vagy projekt” fogalmát illetően a Bíróság kimondta, hogy az e rendelkezésben szereplő „projekt” fogalma tágabb, mint az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvben (HL 2012. L 26., 1. o.) szereplő kifejezésé (2018. november 7-i Coöperatie Mobilisation for the Environment és társai ítélet, C-293/17 és C-294/17, EU:C:2018:882, 65. és 66. pont).
- 123 Mivel számos erdőgazdálkodási művelet megfelel a 2011/92 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett „projekt” szűkebb meghatározásának, azokat *a fortiori* az élőhelyvédelmi irányelv értelmében vett „programoknak” is kell minősíteni (lásd ebben az értelemben: 2019. július 29-i Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ítélet, C-411/17, EU:C:2019:622, 123. pont).
- 124 A Lengyel Köztársaság azon érvét illetően, amely szerint az Aarhusi Egyezmény a jelen ügyben nem alkalmazható, a Bizottság emlékeztet arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése alapján elfogadott valamennyi intézkedés ezen egyezmény 9. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartozik (2016. november 8-i Lesoochranárske zoskupenie VLK ítélet, C-243/15, EU:C:2016:838, 56. pont).
- 125 Továbbá a 2021. január 14-i Stichting Varkens in Nood és társai ítéletből (C-826/18, EU:C:2021:7, 58. pont) az következik, hogy a környezetvédelmi szervezetek számára attól függetlenül biztosítani kell az igazságszolgáltatáshoz való jogot, hogy részt vesznek-e az érintett tervre vagy programra vonatkozó döntéshozatali eljárásban.
- 126 Ellenkérelmében a Lengyel Köztársaság előjáróban azt állítja, hogy a második kifogás elfogadhatatlan, mivel nem felel meg a Bíróság ítélkezési gyakorlatában előírt egyértelműségi és pontossági követelményeknek. Az egyenértékűségnek és a tényleges érvényesülésnek a Bíróság ítélkezési gyakorlatában meghatározott, az élőhelyvédelmi irányelvnek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével és a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett 6. cikkének (3) bekezdésére alkalmazandó elvől következő védelmi szint ugyanis eltér az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdéséből következő védelmi szinttől.
- 127 A Bizottság továbbá nem fejtette ki, hogy a keresetlevelében szereplő második kifogás miért csak arra vonatkozik, hogy a környezetvédelmi szervezetek nem támadhatják meg az erdőgazdálkodási terveket jóváhagyó aktusokat, noha az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdéséből az következik, hogy a jogalanyok szélesebb kategóriájának, nevezetesen az érintett nyilvánosságnak kellene részesülnie az említett jogban.

- 128 A Lengyel Köztársaság azt állítja, hogy a második kifogás mindenképpen megalapozatlan.
- 129 A tagállam e tekintetben emlékeztet arra, hogy a Bíróság korábban már kimondta, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének hatálya alá tartozó döntések csak akkor tartoznak az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (2) bekezdésének hatálya alá, ha ezen egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja alá tartoznak, vagyis ha az utóbbi rendelkezés értelmében vett „tevékenységekre” vonatkoznak (lásd ebben az értelemben: 2016. november 8-i Lesoochranárske zoskupenie VLK ítélet, C-243/15, EU:C:2016:838, 57. pont).
- 130 A Lengyel Köztársaság hozzáteszi, hogy az említett ítélet alapjául szolgáló ügy tárgya egy konkrét tevékenységre vonatkozott, nem pedig – mint a jelen ügyben – az erdőgazdálkodási terveket tartalmazó tervdokumentumok értékelésére.
- 131 A tagállam véleménye szerint az erdőgazdálkodási terv vagy tervnek, vagy stratégiának, vagy programnak minősül, következésképpen az Aarhusi Egyezmény 7. cikkének hatálya alá tartozik. E tekintetben tiszteletben kell tartani az Aarhusi Egyezmény 6. cikkének (3), (4) és (8) bekezdésében meghatározott követelményeket. Ezzel szemben semmi sem utal arra, hogy az erdőgazdálkodási terv az említett egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett „javasolt tevékenységnek” tekinthető.
- 132 Ebből következően a „projekt” intézkedést (megvalósítást, beavatkozást) jelent, míg a „terv” egy hatóság által konkrét jogalkotási eljárás keretében kidolgozott vagy elfogadott, jogszabályi rendelkezésben előírt dokumentum (terv, program).
- 133 A Lengyel Köztársaság megállapítja, hogy az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében az egyezményben részes felek minden esetben meghatározzák, hogy a javasolt tevékenység az egyezmény 6. cikkének hatálya alá tartozik-e. Sem az uniós jogból, sem a lengyel jogból nem következik azonban, hogy ez a rendelkezés az erdőgazdálkodási tervekre is vonatkozik.
- 134 Ezek az erdőgazdálkodási tervek funkcionális és teleológiai szempontból sem tekinthetők projekteknek.
- 135 Az erdőgazdálkodási tervek fő célja az erdők fenntarthatóságának, folytonosságának és életképességének megőrzése. A Bizottság keresetlevelében azonban tévesen érzékeli az erdőgazdálkodást több különálló projekt láncolataként. Ez az intézmény a fakivágás, azaz a hasznosítási célú favágás kérdését a későbbi regenerációtól és más erdőgazdálkodási beavatkozásoktól függetlenül kezeli, továbbá elvonatkoztat attól is, hogy minden ilyen beavatkozást tízéves időszakokra terveznek, és hogy ezek az időszakok valójában az erdők tartós fenntartására irányuló folyamatos és megszakítás nélküli folyamat elemeit képezik.
- 136 A tagállam arra a következtetésre jut, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy az erdőgazdálkodási terv az Aarhusi Egyezmény értelmében „tevékenységnek” minősül, és emiatt az egyezmény 9. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartozik.
- 137 A lengyel bíróságoknak a Bizottság keresetlevelében idézett ítélkezési gyakorlatával kapcsolatban a Lengyel Köztársaság azt állítja, hogy ez az ítélkezési gyakorlat nem támasztja alá kellőképpen a Bizottság által a második kifogás keretében előadott érvelést.

- 138 Konkrétabban a Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (varsói vajdasági közigazgatási bíróság) 2009. április 30-i ítélete (IV SA/Wa 2036/08), 2012. június 14-i ítélete (IV SA/Wa 516/12) és 2015. január 28-i ítélete (IV SA/Wa 2004/14) megerősíti, hogy a környezetvédelmi miniszter köteles az erdőgazdálkodási terveket jóváhagyó aktusokat közigazgatási határozat formájában meghozni.
- 139 A Naczelny Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság) ítélezési gyakorlata ezenkívül megerősítette, hogy a közigazgatási bíróságoknak a nemzeti szabályozást az uniós joggal összhangban kell értelmezniük. Az erdőgazdálkodási terveket illetően a közigazgatási bíróságok által elfogadott megfelelő értelmezés ahhoz a következtetéshez vezet, hogy az erdőgazdálkodási tervet jóváhagyó aktus olyan közigazgatási határozat formájában testesül meg, amellyel szemben a környezetvédelmi szervezetek a környezeti információról szóló törvény 44. cikkének (3) bekezdése alapján jogorvoslattal élhetnek.
- 140 A Lengyel Köztársaság hozzáteszi, hogy a lengyel szabályozás szerint a rendes bíróságok előtt az erdőgazdálkodási terv, vagyis az ilyen terv végrehajtása során elvégzett műveletek érdemi megtámadására irányuló keresetet lehet benyújtani.
- 141 A Lengyel Köztársaság azt is kifejti, hogy a második kifogás tárgyi hatály szempontjából nem megalapozott. Mivel ugyanis a Bizottság az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének megsértésére hivatkozik, ez a kifogás csak azokra az erdőgazdálkodási tervekre vonatkozhat, amelyek olyan erdőgazdálkodási műveletekre vonatkoznak, amelyek akár önállóan, akár más tervekkel és projektekkel együttesen jelentős hatással lehetnek a Natura 2000 területekre, és amelyeknek ezért megfelelően értékelni kell az említett területekre gyakorolt hatását. Az erdőgazdálkodási tervek által érintett erdőknek azonban csak egy része érinti a Natura 2000 területeket. A második kifogás keretében kifejtett érvelésében a Bizottság azonban egyáltalán nem tesz különbséget a két eset között.
- 142 Válaszában a Bizottság megjegyzi, hogy a Lengyel Köztársaság által a második kifogás tekintetében felhozott elfogadhatatlansági kifogás megalapozatlan.
- 143 A 2016. november 8-i Lesoochranárske zoskupenie VLK ítéletben (C-243/15, EU:C:2016:838, 63. pont) a Bíróság elismerte, hogy a Charta 47. cikke az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezhető. Ezen túlmenően a Bíróság a 2019. október 3-i Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland és társai ítéletben (C-197/18, EU:C:2019:824, 32. pont) és a 2021. január 14-i Stichting Varkens in Nood és társai ítéletben (C-826/18, EU:C:2021:7, 64. pont) kimondta, hogy a Charta 47. cikkének önálló értelme csak akkor kerül szóba, amikor a hatékony jogorvoslathoz való jog korlátozásának indokoltságát kell értékelni. A jelen ügy tárgya azonban nem e jog korlátozása, hanem a környezetvédelmi szervezetek igazságszolgáltatáshoz való jogának hiánya.
- 144 A Lengyel Köztársaság által felhozott azon érvre válaszul, amely szerint a „projekt”, illetve a „terv” fogalmát a 2011/92/EK és a bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2001. június 27-i 2001/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2001., L 197., 30. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 157. o.) összhangban kell meghatározni, a Bizottság emlékeztet arra, hogy az erdőgazdálkodási terv jóváhagyása és az erdőgazdálkodási tevékenységek formájában történő környezeti beavatkozás között nincs olyan további, ezen tevékenységek érvényessé nyilvánítására vonatkozó szakasz, amely közigazgatási határozathoz vezetne, és amely közigazgatási vagy bírósági úton megtámadható lenne.

- 145 A Lengyel Köztársaság által ellenkérelmében hivatkozott azon nemzeti ítélkezési gyakorlattal kapcsolatban, amely szerinte alátámasztja azt, hogy az erdőgazdálkodási terv bíróság előtt megtámadható, a Bizottság azzal érvel, hogy a tagállam egy alacsonyabb szintű bíróság határozataira hivatkozott, míg a Bizottság érvei a Naczelný Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság) ítélkezési gyakorlatán alapulnak.
- 146 Mindenesetre a lengyel bíróságok általi, uniós joggal összhangban álló értelmezés lehetősége nem mentesítheti a lengyel jogalkotót azon kötelezettsége alól, hogy megszüntesse a lengyel jog uniós joggal való összeegyeztethetlenségét.
- 147 A lengyel közigazgatási eljárási törvény 221. cikke szerinti panaszok és javaslatok benyújtásához való jog pedig nem teszi lehetővé, hogy az erdőgazdálkodási tervet jóváhagyó határozat közvetlen megtámadása érdekében közigazgatási bírósághoz lehessen fordulni.
- 148 A környezeti hatásvizsgálatot igénylő projektek környezeti feltételeire vonatkozó határozattal szembeni közigazgatási bírósági fellebbezés lehetőségét illetően a Bizottság rámutat, hogy az erdőtörvény rendelkezései szerint az erdőgazdálkodási terv nem minősül olyan projektnek, amelyhez környezeti hatásvizsgálatra és környezetvédelmi engedélyre lenne szükség.
- 149 A Lengyel Köztársaságnak a környezetvédelmi törvény 322–324. cikkére hivatkozó érvére válaszul a Bizottság azzal érvel, hogy a polgári jogi keresetek nem teszik lehetővé a környezetvédelmi szervezetek számára, hogy közvetlenül bírósági úton megtámadják az erdőgazdálkodási terveket. Ez a fajta kereset a környezetkárosítás esetén fennálló polgári jogi felelősségre vonatkozik, a keresetet elbíráló rendes bíróság pedig nem zárhat ki a lengyel jogrendből egy szabálytalanul hozott erdőgazdálkodási tervet.
- 150 Viszónvázában a Lengyel Köztársaság azt állítja, hogy a Bizottság nem jelezte, hogy véleménye szerint lehetséges-e, hogy ugyanaz az aktus, jelen esetben egy erdőgazdálkodási terv, egyszerre legyen az Aarhusi Egyezmény 6. cikkében említett „egyes tevékenység” és az egyezmény 7. cikkében említett „környezettel kapcsolatos terv/program”. Az erdőgazdálkodási tervet ugyanis az Aarhusi Egyezmény 7. cikke és a 2001/42 irányelv 2. cikkének a) pontja, valamint az ezen jogi aktusokat átültető lengyel jogi rendelkezések, nevezetesen a környezeti információról szóló törvény 46. cikke értelmében környezettel kapcsolatos tervnek kell tekinteni. Márpedig az Aarhusi Egyezmény 7. cikkének megfelelően a környezettel kapcsolatos tervek és programok csak az egyezmény 6. cikke (3), (4) és (8) bekezdésének hatálya alá tartoznak, és kizárólag a javasolt tevékenységek tartoznak a 6. cikk egészének hatálya alá.
- 151 A Lengyel Köztársaság hozzáteszi, hogy az Aarhusi Egyezmény 6. cikke az „egyes tevékenységekre” vonatkozik, míg az erdőgazdálkodási terv nem konkrét tevékenységet és annak végrehajtására vonatkozó helyet és időpontot, hanem csupán egy tízéves időszakon belül elvégzendő feladatokat ír elő.
- 152 Az Aarhusi Egyezmény I. melléklete sem erdőgazdálkodási tervet, sem az erdőgazdálkodási tervben előírt intézkedéseket nem sorol fel, következésképpen ezek nem tartoznak az egyezmény 6. cikke (1) bekezdése a) pontjának hatálya alá. Az említett egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontját illetően az egyezményben részes felek jogosultak minden egyes esetben meghatározni, hogy a szóban forgó tevékenység e cikk hatálya alá tartozik-e.

- 153 Az erdőgazdálkodási tervekkel kapcsolatos szabálytalanságok megszüntetésére rendelkezésre álló polgári jogorvoslati lehetőségeket illetően pedig a Bizottság nem adott magyarázatot arra, hogy miért tartja ezeket a jogorvoslati lehetőségeket elégtelennek, és miért csak az erdőgazdálkodási terveket jóváhagyó határozatok közigazgatási bíróság előtti megtámadásának joga felel meg a második kifogásban említett rendelkezésekből eredő követelményeknek.
- 154 E tekintetben a polgári kereset lehetőséget ad arra, hogy az erdőgazdálkodási tervben előírt és az erdőkerület által jóváhagyott konkrét erdőgazdálkodási műveleteket leállítsák.

2. A Bíróság álláspontja

a) A második kifogás elfogadhatatlanságára vonatkozó kifogásról

- 155 Előljáróban emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 258. cikk alapján indított kereset esetében a keresetnek összefüggően és pontosan kell tartalmaznia a kifogásokat annak érdekében, hogy a tagállam és a Bíróság az uniós jog felrótt megsértésének terjedelmét pontosan meg tudja ítélni, ami szükségszerű feltétele annak, hogy az említett állam hasznosan érvelhessen védekezési jogalapjaival, és hogy a Bíróság vizsgálni tudja az állítólagos kötelezettségszegés fennállását (2022. április 28-i Bizottság kontra Bulgária [A tengervédelmi stratégiák frissítése] ítélet, C-510/20, EU:C:2022:324, 17. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 156 Konkrétan a Bizottság keresetének tartalmaznia kell azon okok koherens és részletes kifejtését, amelyek a Bizottságot arra a meggyőződésre vezették, hogy az érintett tagállam nem teljesítette valamely, a Szerződésekből eredő kötelezettségét (2022. április 28-i Bizottság kontra Bulgária [A tengervédelmi stratégiák frissítése] ítélet, C-510/20, EU:C:2022:324, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 157 A jelen ügyben a Bizottság a keresetlevelében azt állította, hogy a Lengyel Köztársaság azáltal, hogy kizárta annak lehetőségét, hogy a környezetvédelmi szervezetek az erdőgazdálkodási terveket bíróság előtt megtámadják, nem teljesítette az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének az EUSZ 19. cikke (1) bekezdésének második albekezdésével, az EUMSZ 216. cikke (2) bekezdésével, a Charta 47. cikkével, valamint az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjával és 9. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett rendelkezéseiből eredő kötelezettségeit.
- 158 A második kifogás indokolásában a Bizottság hangsúlyozta az élőhelyvédelmi irányelv ezen rendelkezése és az Aarhusi Egyezmény említett rendelkezései, valamint másodlagosan az EUMSZ 216. cikk (2) bekezdése közötti kapcsolatot, utalva e tekintetben az általa relevánsnak tartott bírósági ítélkezési gyakorlatra.
- 159 E körülmények között nem állítható, hogy a Bizottság nem tett eleget a jelen ítélet 155. és 156. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból eredő kötelezettségeinek az Aarhusi Egyezmény és az EUM-Szerződés említett rendelkezései tekintetében.
- 160 Ezzel szemben a keresetlevelben kifejtett érvelés nem tartalmaz utalást az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésére és a Charta 47. cikkére, és *a fortiori* azt sem fejt ki, hogy az uniós jog e rendelkezései mennyiben relevánsak a második kifogás elbírálása szempontjából, így a Bíróságnak a jelen keresettel összefüggésben nem kell vizsgálnia az említett rendelkezéseket.

- 161 Továbbá a Lengyel Köztársaságnak a kereset tárgya és a Bizottság által a második kifogás keretében kifejtett érvelés közötti állítólagos ellentmondásra vonatkozó, a jelen ítélet 126. pontjában említett érvelése a kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset érdemi vizsgálatára vonatkozik.
- 162 A Lengyel Köztársaságnak a jelen ítélet 127. pontjában említett érvét illetően elegendő emlékeztetni arra, hogy az EUMSZ 258. cikk által létrehozott rendszerben a Bizottság diszkrecionális jogkörrel rendelkezik a kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset megindítására, és a Bíróságnak nem feladata annak mérlegelése, hogy célszerű volt-e gyakorolnia ezt a jogkörét (2010. november 18-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-48/10, nem tették közzé, EU:C:2010:704, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 163 Ennélfogva a Lengyel Köztársaság annak érdekében, hogy a második kifogást a környezetvédelmi szervezeteket érintő részében nyilvánítsák elfogadhatatlannak, nem hivatkozhat eredményesen arra, hogy a Bizottság a második kifogás keretében nem állította, hogy a lengyel szabályozás értelmében az érintett nyilvánosságot egészében véve nem illette meg a bírósághoz fordulás lehetősége (lásd analógia útján: 2009. május 7-i Bizottság kontra Portugália ítélet, C-530/07, nem tették közzé, EU:C:2009:292, 30. pont).
- 164 E körülmények között a Bizottság keresetlevelének második kifogására vonatkozóan a Lengyel Köztársaság által felhozott elfogadhatatlansági kifogást el kell utasítani.

b) A kötelezettségszegésről

- 165 Az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének első mondata értelmében figyelembe véve az adott természeti terület megőrzésével kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy projekt hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy projekt részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra. A természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának eredményét figyelembe véve, továbbá a (4) bekezdés rendelkezéseire is figyelemmel az illetékes nemzeti hatóságok csak azután hagyják jóvá az érintett tervet vagy projektet, ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, és miután – adott esetben – kikérték a lakosság véleményét is.
- 166 Az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének a) pontja előírja, hogy valamennyi részes fél az I. mellékletben felsorolt javasolt tevékenységek engedélyezési eljárása során hozandó döntésben betartja e cikk rendelkezéseit. E rendelkezés b) pontja értelmében minden részes fél nemzeti szabályozásának megfelelően alkalmazza az ezen cikkben előírtakat olyan javasolt tevékenységekkel kapcsolatos döntések esetében is, melyek nem tartoznak az I. mellékletben felsorolt tevékenységek közé, de jelentős hatással lehetnek a környezetre.
- 167 Az egyezmény 9. cikkének (2) bekezdése értelmében valamennyi fél, nemzeti jogszabályainak keretein belül, biztosítja az érintett nyilvánosság azon tagjai számára, akik kellő érdekkel bírhatnak a döntésben, vagy jogaik sérülését állítják, amennyiben a fél közigazgatási eljárási törvénye ennek fennállását előfeltételként szabja a felülvizsgálati eljárás hozzáférhetőségét bíróság és/vagy más, a jogszabályok által kijelölt független és pártatlan testület előtt, hogy megtámadják bármely döntés, intézkedés vagy mulasztás anyagi vagy eljárási törvényességét, mely ütközik a 6. cikk rendelkezéseivel, és amennyiben a nemzeti jog így rendelkezik, az egyezmény más releváns rendelkezéseivel, nem csorbítva a (3) bekezdés érvényét.

- 168 A Bizottság keresetlevelében szereplő második kifogás tárgyát képező erdőgazdálkodási tervekkel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az erdőtörvény 6. cikke (1) bekezdésének 6. pontja az erdőgazdálkodási terv fogalmát a következőképpen határozza meg: „egy adott területre vonatkozóan elkészített erdőgazdálkodási alapdokumentum, amely tartalmazza az erdő állapotának leírását és értékelését, valamint az erdőgazdálkodás céljait, feladatait és módszereit”.
- 169 Az erdőtörvény 22. cikkének (1) bekezdése értelmében a környezetvédelmi miniszter jóváhagyja az államkincstár tulajdonában lévő erdőkre vonatkozó erdőgazdálkodási tervet, valamint az államkincstár mezőgazdasági vagyonkezelésében lévő erdőkre vonatkozó egyszerűsített erdőgazdálkodási tervet.
- 170 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróságnak már alkalma nyílt a lengyel szabályozásban előírtak szerinti erdőgazdálkodási tervet az élőhelyvédelmi irányelvre tekintettel vizsgálni, és e tekintetben az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdésében foglalt követelményeket alkalmazta (lásd ebben az értelemben: 2018. április 17-i Bizottság kontra Lengyelország [Białowieża-erdő] ítélet, C-441/17, EU:C:2018:255, 106–193. pont).
- 171 Következésképpen ez a rendelkezés, amely „minden olyan tervre vagy projektre” vonatkozik, „amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de [...] jelentős hatással lehet arra”, alkalmazható az erdőtörvény 22. cikkében említett erdőgazdálkodási tervekre.
- 172 Az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése és az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdése közötti kapcsolatot illetően a Bíróság már megállapította, hogy az illetékes nemzeti hatóságok által az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése keretében hozott határozatok, függetlenül attól, hogy az engedélyezési eljárásban való részvétel iránti kérelemre, valamely terv vagy projekt védett területre gyakorolt hatásai környezeti vizsgálata szükségességének értékelésére vagy pedig az ilyen vizsgálatból e projekt vagy terv által az ilyen terület egészére gyakorolt hatások tekintetében levont következtetések helytálló jellegére vonatkoznak-e, és attól, hogy önállóak-e, vagy az engedélyt megadó határozat részét képezik-e, olyan határozatok, amelyek az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartoznak (2016. november 8-i Lesoochranárske zoskupenie VLK ítélet, C-243/15, EU:C:2016:838, 56. pont).
- 173 A nemzeti hatóságok által hozott, az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikke (3) bekezdésének hatálya alá tartozó olyan határozatokra, amelyek nem az Aarhusi Egyezmény I. mellékletében felsorolt tevékenységre vonatkoznak, az említett egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja vonatkozik, tehát ugyanezen egyezmény 9. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartoznak, amennyiben e határozatok azt teszik szükségessé, hogy az illetékes hatóságok a tevékenység bármiféle engedélyezését megelőzően értékeljék, hogy az, az adott ügy körülményei között, jelentős hatással lehet-e a környezetre (2016. november 8-i Lesoochranárske zoskupenie VLK ítélet, C-243/15, EU:C:2016:838, 57. pont).
- 174 Az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdését illetően ez a rendelkezés azt a mérlegelési mozgásteret határolja körül, amellyel a tagállamok rendelkeznek az ott említett jogorvoslatok módjainak meghatározása során, amennyiben célja az, hogy az érintett nyilvánosság számára, amely magában foglalja az ezen egyezmény 2. cikkének (5) bekezdésében előírt követelményeknek megfelelő környezetvédelmi szervezeteket is, „széles körű, igazságszolgáltatáshoz való jogot” biztosítson (2016. november 8-i Lesoochranárske zoskupenie VLK ítélet, C-243/15, EU:C:2016:838, 58. pont).

- 175 E tekintetben meg kell állapítani, hogy még ha az Aarhusi Egyezmény, és különösen a 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja hagy is bizonyos mérlegelési mozgásteret a részes államoknak a szóban forgó tevékenység környezetre gyakorolt jelentős hatásainak vizsgálatát illetően, a jelen ítélet 172. és 173. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra is tekintettel megállapítható, hogy az élőhelyvédelmi irányelv konkrétan meghatározza azokat a követelményeket, amelyeket az európai természetvédelem területén a környezeti hatások jelentőségére tekintettel kell megfogalmazni. Márpedig az európai védelmi területek megőrzésével kapcsolatos célkitűzésekre gyakorolt negatív hatásokat főszabály szerint az Aarhusi Egyezmény ezen rendelkezése értelmében jelentősnek kell tekinteni, és a környezetvédelmi szervezeteknek ezért joguk van azt kérni, hogy az illetékes hatóságok eseti alapon vizsgálják meg, hogy a javasolt tevékenységek járhatnak-e ilyen jelentős hatással.
- 176 A fenti megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése az Aarhusi Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjával és 9. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezve arra kötelezi a Lengyel Köztársaságot, hogy a környezetvédelmi szervezetek számára biztosítsa annak lehetőségét, hogy bírósági úton kérjék az erdőtörvény rendelkezései értelmében vett erdőgazdálkodási tervek anyagi jogi és eljárásjogi jogszerűségének hatékony vizsgálatát, amennyiben ezek a tervek az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése hatálya alá tartoznak.
- 177 Egyébiránt az ilyen bírósághoz fordulást előíró szabályozásnak meg kell felelnie a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően a környezetvédelmi jog területén támasztott, egyértelműsége és pontosságra vonatkozó követelményeknek (lásd analógia útján: 2012. március 15-i Bizottság kontra Lengyelország ítélet, C-46/11, nem tették közzé, EU:C:2012:146, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 178 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokra tekintettel meg kell állapítani, hogy a lengyel szabályozás nem felel meg a jelen ítélet 176. és 177. pontjában említett követelményeknek.
- 179 Konkrétan az erdőtörvény 22. cikkének (1) bekezdését illetően, amely azt írja elő, hogy a környezetvédelmi miniszternek jóvá kell hagynia az erdőgazdálkodási tervet, a Bizottság keresetlevelében a Naczelný Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság) a jelen ítélet 116. és 117. pontjában ismertetett ítélkezési gyakorlatára hivatkozott, amely szerint ez a jóváhagyó aktus nem minősül bíróság előtt megtámadható közigazgatási határozatnak.
- 180 A Bizottság ezen érvére adott válaszában a Lengyel Köztársaság nem vitatja az említett ítélkezési gyakorlat fennállását, csupán egy alsóbb fokú bíróság, a Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (varsói vajdasági közigazgatási bíróság) határozataira hivatkozik, amelyek amellet szólnak, hogy az erdőgazdálkodási tervek környezetvédelmi miniszter általi jóváhagyása megtámadható a közigazgatási bíróság előtt.
- 181 Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az elszigetelt, vagy teljesen ellenkező irányt követő ítélkezési gyakorlatban kisebbségi álláspontot képviselő, vagy akár a nemzeti legfelsőbb bíróság által hatályon kívül helyezett bírósági határozatok nem vehetők figyelembe (lásd analógia útján: 2003. december 9-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-129/00, EU:C:2003:656, 32. pont).
- 182 Mindenesetre amennyiben egy nemzeti szabályozással kapcsolatban olyan eltérő bírói értelmezések merülnek fel, amelyeket figyelembe lehet venni, és amelyek közül egyes értelmezések az említett szabályozásnak az uniós joggal összeegyeztethető alkalmazására, más értelmezések pedig az uniós joggal összeegyeztethetetlen alkalmazására vezetnének, meg kell

- állapítani, hogy ez a szabályozás legalábbis nem kellően egyértelmű és pontos ahhoz, hogy biztosítsa a szabályozás uniós joggal összeegyeztethető alkalmazását (2003. december 9-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-129/00, EU:C:2003:656, 33. pont).
- 183 Továbbá, még ha be is bizonyosodna, hogy a nemzeti hatóságok gyakorlata biztosítja az irányelv rendelkezéseivel összhangban álló alkalmazást, attól még lehet, hogy nem biztosítja a jogbiztonság követelményének való megfeleléshez szükséges egyértelműséget és pontosságot (lásd ebben az értelemben: 2012. január 26-i Bizottság kontra Lengyelország ítélet, C-192/11, nem tették közzé, EU:C:2012:44, 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 184 A környezetvédelmi törvény 323. cikkével kapcsolatban, amelyre a Lengyel Köztársaság ellenkérelmében hivatkozott, és amelynek értelmében a tagállam szerint a rendes bíróságok előtt az erdőgazdálkodási terv végrehajtása során elvégzett műveletek érdemi megtámadására irányuló keresetet lehet benyújtani, meg kell állapítani, hogy egyrészt ez a rendelkezés arra korlátozódik, hogy a rendes bíróságok előtti keresetindítás jogát minden olyan személy számára biztosítja, akit a környezetbe való jogellenes beavatkozás következtében közvetlenül kár fenyeget vagy kár ért.
- 185 Az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdése pedig, amely az érintett nyilvánosság számára biztosítja az igazságszolgáltatáshoz való jogot, nem írja elő e tekintetben a környezetbe való jogellenes beavatkozás miatt bekövetkező kárra, illetve annak közvetlen veszélyére vonatkozó feltételt.
- 186 Másrészt a környezetvédelmi törvény 323. cikke nem írja elő az erdőgazdálkodási tervek anyagi jogi és eljárásjogi jogszerűségének vizsgálatára vonatkozó lehetőséget, csupán a jogszerű állapot helyreállítását és megelőző intézkedések megtételét, különösen a károkozás vagy a veszélyeztetés megakadályozására szolgáló létesítmények vagy berendezések telepítését lehet követelni. Amennyiben ez lehetetlennek vagy rendkívül nehéznek bizonyul, követelni lehet a károkozást vagy veszélyeztetést okozó tevékenység beszüntetését.
- 187 Ebből az következik, hogy a Lengyel Köztársaság által a Bíróság rendelkezésére bocsátott információk alapján nem állapítható meg, hogy ez a jogorvoslati lehetőség alkalmas arra, hogy hatékonyan biztosítsa a környezetvédelmi szervezetek számára annak lehetőségét, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 6. cikkének (3) bekezdése hatálya alá tartozó erdőgazdálkodási terveket anyagi és eljárásjogi szempontból bírósági felülvizsgálatnak vetessék alá.
- 188 A fenti megfontolások összességére tekintettel az élőhelyvédelmi irányelvnek a 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjával és az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 6. cikke (3) bekezdésének megsértésére alapított, második kifogás megalapozott.

V. A költségekről

- 189 Eljárási szabályzata 138. cikkének (1) bekezdése alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Lengyel Köztársaságot, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A Lengyel Köztársaság – mivel elfogadta a 2016. december 16-i ustawa o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz ustawy o lasach (a természetvédelmi törvény és az erdőtörvény módosításáról szóló törvény) által módosított, 1991. szeptember 28-i ustawa o lasach (erdőtörvény) 14b. cikkének (3) bekezdését, amely előírja, hogy a helyes erdőgazdálkodási gyakorlat követelményeinek megfelelően végzett erdőgazdálkodás nem sérti az egyes természeti erőforrások, képződmények és elemek védelmére vonatkozó rendelkezéseket, így különösen a 2004. április 16-i ustawa o ochronie przyrody (természetvédelmi törvény) 51. és 52. cikkét – nem teljesítette a 2013. május 13-i 2013/17/EU tanácsi irányelvvel módosított, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) és (2) bekezdéséből, 12. cikkének (1) bekezdéséből, 13. cikke (1) bekezdésének a) pontjából és 16. cikkének (1) bekezdéséből, valamint a 2013/17 irányelvvel módosított, a vadon élő madarak védelméről szóló, 2009. november 30-i 2009/147/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből, 5. cikkének a), b) és d) pontjából és 9. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.
- 2) A Lengyel Köztársaság – mivel nem fogadta el az ahhoz szükséges valamennyi jogszabályi rendelkezést, hogy a környezetvédelmi szervezetek számára biztosítsa annak lehetőségét, hogy bírósági úton kérjék az erdőtörvény rendelkezései értelmében vett erdőgazdálkodási tervek anyagi jogi és eljárásjogi jogszerűségének hatékony vizsgálatát – nem teljesítette a 2013/17 irányelvvel módosított 92/43 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének az információhoz való hozzáféréstől, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én aláírt, és az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal jóváhagyott egyezmény 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjával és 9. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett rendelkezéséből eredő kötelezettségeit.
- 3) A Bíróság a Lengyel Köztársaságot kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások